

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
РОЗВИТОК НАВИЧОК РОЗУМІННЯ ТЕКСТІВ НА УРОКАХ
ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

ПОДОШ ЕРІКА ЗОЛТАНІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 10 /27 жовтня 2021 року

Науковий керівник:

Гуттерер Єва Войтехівна,
ст. викладач

Завідувач кафедрою:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота
РОЗВИТОК НАВИЧОК РОЗУМІННЯ ТЕКСТІВ НА УРОКАХ
ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Подош Еріка Золтанівна

Освітня програма: **013 Початкова освіта**

Науковий керівник: **Гуттерер Єва Войтехівна,**

ст. викладач

Рецензент: **Чопак Єва Василівна,**

ст. викладач

Берегове
2022

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

A SZÖVEGÉRTÉSI KÉPESSÉG FEJLESZTÉSE OLVASÁS ÓRÁKON AZ ALSÓ OSZTÁLYOKBAN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: **Pados Erika**

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: **013 Tanító**

Témavezető: **Hutterer Éva,**

adjunktus

Recenzens: **Csopák Éva,**

adjunktus

ЗМІСТ

Вступ.....	6
I. Мета та завдання рідної мови	8
1.1 Мета та завдання виховання рідної мови	8
1.2. Принципи виховання рідної мови	10
1.3. Виховання компетентностей з рідної мови, інтерпретація в українській системі освіти	13
II. Здатності розуміння тексту.....	16
2.1. Поняття здатності розуміння тексту та їх ступенів навчання	16
2.2. Рівні розуміння тексту.....	18
2.3. Розвиток розуміння тексту в освітньому процесі України.....	19
2.4. Удосконалення навичок щодо розуміння тексту.....	22
2.4.1. Розвиток розуміння читання	24
2.4.2. Навчання розумінню читання	29
2.4.3. Практики, техніки, види завдань	30
III. Методи та результати дослідження	32
3.1. База проведення дослідження та методи	32
3.2. Аналіз результатів дослідження	33
3.2.1. Показ одержаних результатів з текстових знань	34
3.2.2. Показ одержаних результатів з художнього тексту	37
Висновки.....	42
Резюме	43
Список літератури	44
Додатки.....	46

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	6
I. Az anyanyelvi nevelés célja, feladatai	8
1.1 Az anyanyelvi nevelés célja, feladatai	8
1.2. Az anyanyelvi nevelés elvei.....	10
1.3. Az anyanyelvi kompetencia fogalma, értelmezése az ukrainai oktatási rendszerbe	13
II. A szövegértési képesség és fejlesztési lehetőségei	16
2.1. A szövegértési képesség fogalma és fokozatainak tanítása	16
2.2. A szövegértés szintjei.....	18
2.3. A szövegértés fejlesztésének formái az elemi iskolai oktatásban Ukrajnában ...	19
2.4. A szövegértési képesség fejlesztése	22
2.4.1. A szövegértő olvasás fejlesztése	24
2.4.2. A szövegegységek megértésének tanítása.....	29
2.4.3. Gyakorlatok, technikák, feladattípusok	30
III. A kutatás módszertana és eredményei.....	32
3.1. A kutatás helyszínének, módszereinek bemutatása	32
3.2. Az eredmények bemutatása és kiértékelése	33
3.2.1. Az ismerettartalmú szöveg eredményeinek bemutatása	34
3.2.2. A szépirodalmi szöveg eredményeinek kiértékelése	37
Összefoglalás	42
Rezümé	43
Hivatkozott irodalom.....	44
Melléklet.....	46

BEVEZETÉS

A szövegértési képesség fejlesztési lehetőségei alsó osztályokban egy gyakori problematikus kérdés, amelyre munkám során alternatívákat szeretnék bemutatni. Az anyanyelvi kompetencia, valamint részterületeinek fejlesztésére irányuló kutatások támpontokat adnak a lehetséges fejlesztési irányoknak. A szövegértés mérésére irányuló technikák, eljárások feladatlapok segítségével pedig képet kaphatunk a tanulók képességeiről, a fejlesztés területeiről.

Szakedolgozatomban azt szeretném feltárni, hogyan, milyen eljárásokkal fejleszthető a szövegértési és szövegfeldolgozó képesség. A szakirodalom feldolgozása mellett ezért dolgozatomban nagy hangsúlyt fektetek a különböző gyakorlatok, technikák, illetve feladattípusok bemutatására.

Munkám három részre tagolódik.

Az első részben az anyanyelvi nevelés célját, elveit és feladatait vázolom. A téma kifejtéséhez a szakirodalom alapján meghatározom az anyanyelvi kompetencia fogalmát, valamint azt, hogyan értelmezik a nyelvi kompetenciát az ukrainai oktatási rendszerben.

A második részben a szövegértési képességet és fejlesztési formáit ismertetem. Lépésről lépésre haladva bemutatom a szövegértés szintjeit, majd az ukrainai elemi iskolai oktatásban megfigyelhető szövegértési fejlesztési lehetőségekre térek rá. Folytatásként a szövegfeldolgozó képesség formálódására kerül a hangsúly. Az értő olvasás fejlesztésétől a szövegegységek megértésnek tanításán keresztül mutatom be a szövegfeldolgozó képesség fejlesztési lehetőségeit. Végül különböző gyakorlatok, technikák és feladattípusok bemutatásával zárom dolgozatomat.

A harmadik fejezetben a Beregszászi Horváth Anna Gimnázium és a Nevetlenfalui Középiskola 4. osztályos tanulói körében végzett felmérés eredményeit ismertetem. Ismerettartalmú és szépirodalmi szövegértési feladatokkal vizsgálom a tanulók szövegértési szintjét, illetve azt, hogy melyik szövegtípus megértésében érnek el jobb eredményt. Az eredeti célkitűzést, melyben a mérést követően célirányos fejlesztés valósult volna meg a két iskola tanulói körében, objektív okok – az országban bevezetett hadiállapot és iskolai kényszerszünet – miatt nem sikerült megvalósítani. Az eredményekből így messzemenő következtetéseket nem lehet megfogalmazni, de alapot és irányt adhatnak a kérdés további kutatásokhoz.

Munkám során Adamikné Jászó Anna *Az olvasás tanítása és lélektana* című nyelvészeti segédkönyvét, illetve Csépe Valéria *Az olvasó agy* könyvét vettem alapul. Ezeket Gósy

Mária, Nagyné Császi Ildikó és Dankó Ervinné műveivel egészítettem ki. A szövegértési feladatokat az F. Hegyi Marianna, Medvegy Tilda, Varga I. Erika szerkesztésében összeállított *A szövegértő olvasás mérése* c. kiadványból vettem, mely 2-6. osztályos tanulók számára készített feladatlapokat tartalmaz.

Az Új Pedagógiai Szemléből Laczkó Mária és Torgyik Judit írásait használtam fel dolgozatom megírásához. Az ukrainai elemi iskolai követelményeket az Oktatási Minisztérium által elfogadott állami normatív dokumentumokból, a kerettanterv alapján értelmeztem.

I. AZ ANYANYELVI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI

Az anyanyelvi kompetencia fogalma a nyelv adott helyzetben való használatának képességére vonatkozik. Az alapvető készségek és kompetenciák fejlesztése - a kompetencia alapja - egy több éves, személyenként változó folyamat eredménye. Ugyanakkor az anyanyelvi ismeretek erősítése mellett nem hagyható figyelmen kívül, hogy a világháló használatának elterjedésével egy olyan új olvasási mód jelent meg, amely elmosza a szövegek egyértelmű határait, megszünteti lineáris jellegét. Eddig a nyomtatott könyvek lényegében lineáris szekvencia alapú olvasási mintát alakítottak ki (N. Császi, 2009).

1.1. Az anyanyelvi nevelés célja, feladatai

Korunk megváltozott társadalmi igényei olyan követelményeket támasztottak az iskolával szemben, amelynek csak a személyiség harmonikus fejlesztésével lehet megfelelni. Átalakulóban van az iskola által közvetítendő alpműveltség tartalma is.

A korszerű iskola elsődleges feladata az alapvető ismeretek átadása és a készségek fejlesztésével a tanulók folyamatos önképzésre, önálló gondolkodásra való felkészítése.

Lénárd Ferenc az általános iskolában fejlesztendő alapképességeknek három csoportját különbözteti meg:

1. *kommunikációs készségek* – a beszéd és a beszédmegértés, az olvasás és az írás;
2. *megismerési készségek* – az információ feldolgozása, megértése, megőrzése, illetve az ezekhez szükséges gondolkodási műveletek;
3. *cselekvéshez tartozó úgynevezett mozgásképessegek* – ide olyan pszichomotorikus képességeket sorol, amelyek a feladatok megoldását, különböző munkafolyamatok, szakmai tevékenységek végzését teszi lehetővé, és munkamozdulatok formájában jelenik meg (Lénárd, 1979:47–48).

Minden neveléssel foglalkozó szakember számára nyilvánvaló, hogy a képességfejlesztésben a kommunikációs képességeknek megkülönböztetett szerepük van. Nélkülük a másik két alapképesség formálása nehezen képzelhető el. Közismert tény, hogy aki nem vagy alig tud beszélni, olvasni, írni, aki nem érti meg a hallott vagy olvasott információt, annak igen korlátozottak a megismerési, tanulási lehetőségei.

Az iskolába lépő gyerekek már rendelkeznek bizonyos szintű nyelvtudással és tapasztalattal a beszélt nyelv használatában. Ennek alapján elsajátíttatjuk az írott

nyelvhasználat alapvető formáit, és tovább fejlesztjük nyelvi és kommunikációs képességeiket.

Ehhez sok mindent meg kell tanítanunk a nyelvről. A meglévő tudás birtokában az ismereteket a tanulók aktív közreműködésével sajátíttatjuk el. Az ismeretszerző tevékenység közben nemcsak a nyelvi-kommunikációs ismeretek gyarapodnak, hanem az önálló tanuláshoz és a személyiség formálódásához nélkülözhetetlen képességek is fejlődnek (Kernya, 2006:5; Dankó, 2005).

Az 1–4. osztályban folyó anyanyelvi nevelés feladatait az alábbiakban foglalhatók össze:

1. Az anyanyelvi tudás különbségeinek csökkentése, kiegyenlítése. A gyerekek az anyanyelvet a családban sajátították el. A család műveltségétől, szociális körülményeitől függően a nyelvhasználat finomabb vagy korlátozottabb mintái pontosan tükröződnek a tanulók beszédértésében, mondat- és szövegalkotásában. Az óvodában ugyan tervszerű anyanyelvi nevelés folyik, de az óvoda nem tudja a nyelvi hátrányos helyzetet megszüntetni. Sok gyerek nem is jár óvodába, legfeljebb az iskolaelőkészítő foglalkozásokon vesz részt. Ezért az iskolák felelősége a nyelvhasználati egyenlőtlenségek megszüntetése (Kernya, 2006:5–6).

2. Anyanyelvi ismeretek elsajátíttatása. Ez egyfelől az olvasás, továbbá az írás jelrendszerének, technikájának megtanítását-megtanulását jelenti, s így kifejezetten oktatási teendő. Másfelől viszont az anyanyelvi ismeretek szélesebb körének megszerzése nélkül elképzelhetetlen a nyelvhasználat tudatosítása, továbbfejlesztése. Így a nyelvre irányuló ismeretek nem cél-, hanem instrumentum jellegűek. A megfelelő beszéd, ezen kívül az írásos szövegalkotás, a beszéd-, ezen kívül szövegértés megkívánja, hogy a gyerekek ismerjék, továbbá felismerjék a nyelvi jeleket, a jelek összefűzésének, valamint rögzítésének szabályait (Kernya, 2006:6).

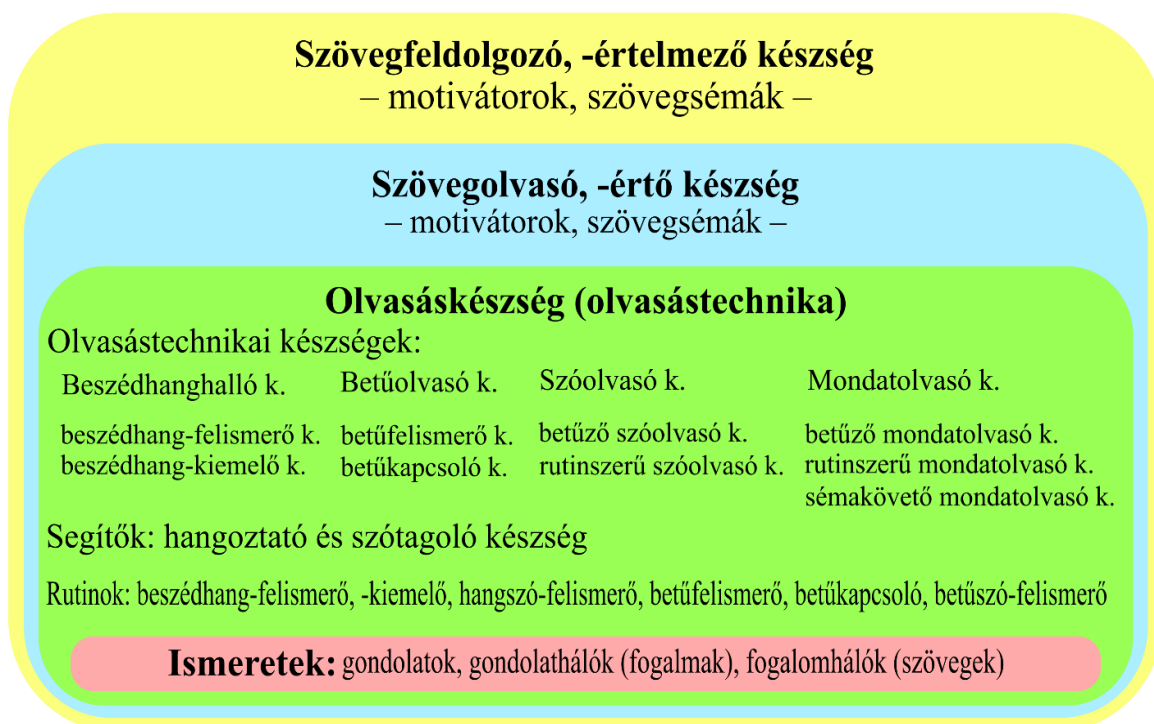
3. Nyelvhasználati készségek, képességek fejlesztése. Kifejezetten készségképzési feladat a megfelelő beszédlegzés, a tiszta hangképzés és az olvasási, valamint írásképességek hierarchiájának alapszintjét alkotó olvasás-, továbbá írástechnika elsajátíttatása. A helyesírást is készségnek tekintjük, viszont tudnunk szükséges, hogy az alsó tagozatban ez nem pusztán a megtanult szabályok tudatos alkalmazásán, továbbá automatizálásán nyugszik, hanem az analógián, az íráskép- emlékezetben, valamint kialakulását befolyásolja a tudatos figyelemmegosztás képessége is (Kernya, 2006:6).

4. Nyelvi-irodalmi eszközökkel a tanulók személyiségének fejlesztése. Az anyanyelvi nevelés személyiségformáló funkciója a következő területeken érvényesül: az értelemfejlesztésben, ezen kívül a szemlélet-formálásban, az emocionális nevelésben,

valamint az ízlésformálásban, ezen kívül az akarat-, továbbá jellemformálásban (Kernya, 2006:6).

Az olvasásképeséget sajátos pszichikus rendszerként értelmezi Nagy József az olvasástanítás megújításának lehetőségeit taglaló stratégiai tanulmányában az Iskolakultúra 2004. márciusi számában. Felfogása szerint az olvasásképeség sajátos rutinokból, készségekből, ezen kívül ismeretekből szerveződik.

A kutatási koncepciót bemutató cikkben Nagy megállapítja: „A szövegolvasó, -értő, valamint a szövegfeldolgozó, -értelmező készségek komponenseinek rendszere ma még nem ismert” (Nagy, 2004:19).

1. ábra. Az olvasóképeség szerveződése

(Nagy, 2004:19; saját szerkesztés)

1.2. Az anyanyelvi nevelés elvei

Az anyanyelvi nevelés igen bonyolult folyamat. Sikerességét jelentős mértékben meghatározza, hogy a tanár milyen szemlélettel közeledik az anyanyelvi nevelés feladatainak megoldásához, a művelődési anyag feldolgozásához. Ezt a szemléletmódot az anyanyelv öntörvényeiből adódó nevelési alapelvek fejezik ki.

1. Az anyanyelv a személyiségfejlesztés általános eszköze. A nyelvnek a személyiség-fejlődésben betöltött szerepét több dimenzió tekintetében is megvilágíthatjuk. Az előző

fejezetben az anyanyelvi nevelés feladatai felől közelítettük meg. S így azt láttuk, hogy a nyelv, a nyelvi nevelés révén bontakoztathatók ki a tanulók értelmi képességei, alakítható világképük, morális tudatuk, gazdagítható affektív életük, irodalmi ízlésük, valamint formálhatók az akarati- továbbá jellemtulajdonságok. Vagyis a nyelv a teljes személyiség alakítását szolgálja.

A fejlődéslélektan a nyelv szerepét az interiorizációban, az integrációban, az exteriorizációban, továbbá szocializációban tekinti alapvetőnek.

Az interiorizáció (elsajátítás) azt jelenti, hogy a személyiségre gyakorolt külső hatások a nyelv segítségével épülnek be a személyiségbe, bárhogyan folyik is a tanulás: a gyerek felfogja, megérti a mások által szóban, esetleg írásban közölt információt, kiemeli a lényegét, megtanulja, valamint a saját ismeretei közé sorolja (Kernya, 2006:7–9).

Az exteriorizáció a személyiség belső folyamatainak külsővé tétele. Itt nem pusztán arról van szó, hogy hangosan vagy írásban hozzáférhetővé tesszük gondolatainkat, érzéseinket stb., hanem inkább arról, hogy bármit teszünk, a cselekvés mindig gondolati tervezéssel indul, ezen kívül cselekvés közben is a nyelv segítségével ellenőrizzük magunkat. Ezt a nyelvi tevékenységet nevezi Vigotszkij belső beszédnek. A gyermek személyiségének fejlesztése érdekében tehát feltétlenül figyelniünk kell arra, hogy ha nem tudja elmondani, miként szükséges egy cselekvést végrehajtani, abban az esetben feltételezhetően nem is tudja azt helyesen megcsinálni a gyakorlatban. És ha hibás esetleg bizonytalan valamilyen tárgyi cselekvése, abban az esetben azt rendszerint nyelvi síkon sem tudja megfogalmazni.

A személyiség egysége (integrált volta) attól függ, hogy nyelvi tudása, nyelvhasználata mennyire fejlett. A különféle hatásokat – mint arra a fentiekben is utaltunk – a nyelv segítségével fogadhatja be a gyermek. Nyelvi tudása, nyelvhasználatának fejlettségi szintje dönti el, hogy mit tud beépíteni saját személyiségébe, ill. mit hárít el. Ha a nyelvhasználat nagyon fejletlen, abban az esetben a hatások többségét nem tudja befogadni, így a nyelv a maga szimbólumaival nem képes a gyerek tapasztalatainak, elképzeléseinek, érzéseinek, ismereteinek egységét megteremteni.

A nyelv a legtermészetesebb társadalmi eszköz is. A szavakon keresztül a gyermek megtanul alkalmazkodni társas környezetéhez. Nyelvi eszköztárának csekélyisége azonban azt is jelzi, hogy van-t probléma a társadalmi közösségi viselkedésével. Az a gyerek, aki sokat panaszkodik vagy parancsol, nem biztos, hogy tud társaival együtt dolgozni. Azok, akik nem tudnak beszélni kérdezni stb., szintén valamilyen társadalmi fejlődési problémával küszködnek. Tehát, amikor megtanítjuk nekik hogyan kell köszönni, kérdezni, jókívánságaikat kifejezni stb., akkor a gyerekek nem csak nyelvi etikettet tanulják meg,

hanem magabiztosabbá és szabadabbá válnak a társas kapcsolatokban is, mert a nyelvhasználat fejlődése is hozzájárul a személyiség szociális fejlődéséhez is (Kernya, 2006:7–9).

2. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tantárgy feladata. Tudjuk jól, hogy az anyanyelv mindennemű tanulás eszköze, az általános (tehát humán és műszaki-természettudományos) műveltség alapja, feltétele.

Ott, ahol az első négy osztályban minden tantárgyat egyetlen tanító tanít, ez az elv általában megfelelően érvényesül. A gyerekeknek ugyanis nemcsak az anyanyelvi órákon kell szépen beszélniük, helyesen írniuk stb., hanem a tanító a matematika, a természetismeret és a többi tantárgy keretében is igyekszik a nyelvhasználatot fejleszteni, miközben a tantárgyi tartalmak megértéséhez szükséges szakszókincset elsajátíttatja, és kialakítja a tantárgy sajátos logikáját tükröző megfogalmazások felfogásának (dekódolásának) gyakorlatát. Vannak azonban olyan iskolák, ahol az alsó tagozatban is szakjellegű, tantárgycsoportos oktatás folyik. Itt arra kell törekedni, az osztályban tanító kollégákkal olyan együttműködést alakítsunk ki, hogy a nem anyanyelvi tárgyat tanítók is ugyanúgy figyelembe vegyék az anyanyelvi nevelés feladatait, mintha anyanyelvet is tanítanának (Kernya, 2006:7–9).

Különösen fontos ez azért, mert az iskolának képessé kell tennie a tanulókat az önálló művelődésre. A művelődési, önművelési szokások alakítása nem korlátozódhat az anyanyelvi órákra — bár a szöveg-feldolgozás igen sokat tehet ennek érdekében. A gyerekek érdeklődése azonban szerteágazó már ebben az életkorban, mint amennyit az olvasásórai tevékenység ki tud elégíteni. Az alsó tagozatos „szaktárgyaknak” óriási szerepe van az ún. szakirányú érdeklődés felkeltésében, ébrentartásában és kibontakozásában.

A nyelv nemcsak a művelődésnek, az ismeretek gyarapításának eszköze, hanem a társadalmi érintkezésnek is. A kommunikációs képességek fejlesztésével a gyerekeket a rájuk váró társadalmi szerepek sikeres megoldására készítjük fel. Így a társadalmi érintkezés nyelvi, magatartásbeli elemeinek elsajátíttatását, a beszédhelyzethez és a kommunikációs partnerhez igazodó nyelvhasználat fejlesztését minden tantárgy tanítójának fel kell vállalnia.

3. Az anyanyelvi nevelés nyitottsága és folytonossága. Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy ismerni kell az óvodai és az otthoni, családi anyanyelvi nevelés hatásait. Ezekre az alapokra építve és figyelemmel kísérve tudjuk pótolni a hiányosságokat, tovább fejleszteni a nyelvhasználatot. Tehát az anyanyelvi nevelés „alulról” nyitott. De nyitott abból a szempontból is, hogy számolnunk kell a tanulókat érő tanórán kívüli nyelvi hatásokkal: rádió, televízió, művelődési intézmények, tágabb társadalmi környezet stb. Az anyanyelvi

nevelésnek segítenie kell a gyerekeket abban, hogy elsősorban pozitív, értékes példákat tároljanak ezekről a hatásokról. Természetesen nem zárhatjuk ki a negatív hatásokat, de mindenképpen a pedagógus feladata, hogy ezeket ellensúlyozza – különösen felmérje és megtanítsa kezelésükre. Ez különösen fontos manapság, hiszen a nyelvi kifejezőmód igényessége, ízlésessége kezd lényegtelen tényezővé válni, amikor a durvaság és a trágárság a kisiskolások körében is divattá kezd válni (Kernya, 2006:7–9).

Az anyanyelvi nevelés nyitottságának van egy harmadik oldala is. Nevezetesen az, hogy az alsó tagozatos nyelvi nevelésnek a magasabb iskolafokokozatokon folyó munkát szükséges megalapoznia. Emiatt a tanítónak ismernie szükséges a felső tagozatos tantervi anyagot, ezen kívül feladatokat, hogy megfelelő módon elő tudja készíteni a gyerekeket az ottani feladatok teljesítésére.

4. Az anyanyelvi nevelés egységének (integráltságának) elve. A nyelvi tevékenység strukturáltsága ellenére is oszthatatlan egész. Van azonban egy elem vagy részterület, amelyre összpontosítani kell az oktatási folyamatban. E nélkül pl. az olvasás vagy az írás technikáját, a helyesírás szabályait, a szövegszerkesztés alapkövetelményeit stb. nem tudnánk megfelelően elsajátítani. Így azonban ún. tantárgyi ágazatok alakulnak ki, és aszerint, hogy mi a domináns a nyelvi tevékenységekből, beszélünk olvasás-, írás-, fogalmazásóráról stb.

A tantárgyi ágazatok száma viszont jóval több, mint ahány tantárgyi órát meg szoktunk nevezni. A pedagógusok azonban foglalkoznak a nyelvhelyesség, a stílus kérdéseivel, a beszédfejlesztés akusztikus vonatkozásaival és így tovább. Ez már jelzi azt, hogy a nyelvi részrendszereket egységben szemléli. A tervszerű, és tudatos nyelvhasználat-fejlesztés megköveteli, hogy a tanító pontosan lássa: a tantárgyi ágazatokban ugyanazt a nyelvi jelenséget más-más szempontból közelítjük meg. És azt is tudnia kell, hogy a különböző részrendszerek hogyan függenek össze (Kernya, 2006:7–9).

1.3. Az anyanyelvi kompetencia fogalma, értelmezése az ukrainai oktatási rendszerben

Napjainkban az anyanyelvi oktatás kérdése fontos oktatási és nem utolsó sorban aktuálpolitikai téma Ukrajnában. Az elemi iskola kerettantervének kidolgozásában a fő hangsúly az anyanyelvi nevelés mellett a kisebbségi iskolákban az államnyelv megfelelő szintű elsajátítására fókuszál.

Nem elhanyagolható megjegyezni, hogy a kisebbségi anyanyelvoktatás során több olyan vitatott kérdés is felmerül, mely szerint az államnyelv oktatása fontosabb és a kisebbségi, anyanyelvi oktatás rovására növelik az államnyelv tanítására szánt órák számát (Derzsavnij sztandart, 2020).

Az 1. sz. *melléklet*ben olvasható a magyar nyelv és olvasás oktatásának kerettanterve az elemi iskola 1. és 2. osztályában, amelyben jól megfigyelhetők a különböző tematikai egységek a tanulók anyanyelvi fejlesztésének kibontakoztatására. Ilyen a szóbeli kommunikáció, illetve az olvasó és írásos tevékenységek tematikai egységei, valamint a «Felfedezzük a médiát» és a «Felfedezzük a nyelvtani jelenségeket» tartalmi egységek. Mindkét évfolyamon arra fektetik a hangsúlyt, hogy a XXI. századi oktató-nevelő munka modern és eredményes legyen már kisiskolás korban (Derzsavnij sztandart, 2020).

Napjaink nevelési kihívása a médiaszövegekben tapasztalható írás-olvasás rövidítések és jövevényszavak integrációjának helyes használata. Gátat nem szabhatunk neki, hiszen a kisiskoláskorúak folyamatosan építik be szó- és íráskészségükbe ezeket az újításokat. A pedagógusnak oda kell figyelnie a hagyományos anyanyelvi nevelés során a kommunikációs értékek érvényesítésére. Manapság még nagyobb felelősség hárul az elemi iskola pedagógusaira ennek a célnak a megvalósításában.

A tanulókat motiválva és érdeklődésüket felkeltve kell kialakítani bennük az anyanyelvi elemek helyes használatát, figyelve a folyamatosan változó környezeti tényezőkre és azok bemutatására, nem pedig kirekesztésére. Számolnunk kell a differenciált nevelésre is, hiszen a gyerekek más-más fejlettségi szinten érkeznek az elemi iskolába és ezáltal nem mindenkinek hasonlóak az információbefogadáshoz szükséges képességeik. Nem utolsó sorban a társadalmi háttér ismerete is elengedhetetlen a jól kiválasztott differenciált oktatási-nevelési folyamat megvalósításához. Ebből kifolyólag a pedagógusnak nemcsak a tanulókkal kell folyamatos kapcsolatban lenniük, hanem a szülőkkel is, megismerve családi hátterüket, folyamatos együttműködés keretében törekedni kell a maximumot kihozni a tanulókból (Derzsavnij sztandart, 2020).

Az elemi iskola állami szabványa határozza meg azokat a kompetenciaterületeket és kötelező tudásszintet, amelyek alapján a képzési ágakra (műveltségterületekre) vonatkozó kerettantervek készülnek.

Az elemi iskola legfőbb feladata a gyermek átfogó fejlesztése, tehetségének, képességeinek és kompetenciáinak elmélyítése.

Az elemi oktatás két ciklust ölel fel: az 1–2. és a 3–4. osztályokat, figyelembe véve a gyerekek életkorának sajátosságait, igényeit és felkészültségét.

Az oktatás eredményessége attól függ, mennyire tudja a tanuló elsajátítani a kulcsfontosságú kompetenciákat (Derzsavnij sztandart, 2020).

A nyelv- és irodalmi ágazatban ezek a kompetenciák a következők:

1. az államnyelv szabad használata, amely magába foglalja a gondolatok, érzések, megfigyelések szóbeli és írásbeli kifejezését, pontosan és argumentálva a tények magyarázatát, az olvasás szeretetét, a szó szépségének érzését, a nyelv jelentőségének tudatosítását a hatékony társalgásban és kulturált életben, az igényt az ukrán nyelvhasználatra különböző élethelyzetekben.
2. a társalkodás képessége anyanyelven és idegen nyelveken, amely megalapozza az anyanyelv aktív használatát különböző kommunikációs helyzetekben, a mindennapokban, az oktatásban, a társadalmi, kulturális életben, az egyszerű idegen nyelvű kifejezések megértése, társalgás idegen nyelven a szituációnak megfelelően (Derzsavnij sztandart, 2020).

II. A SZÖVEGÉRTÉSI KÉPESSÉG ÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

A pedagógiai megértés kulcsfontosságú eleme a szöveg jelentéstani, valamint a logikai struktúrájának és e szerkezet formai elemeinek felfedeztetése és tudatosítása. Az olvasásmegértéssel foglalkozó korszerű szakirodalom egybehangzóan állítja, hogy a feladat nem egyszerűen az algoritmizált képességfejlesztés (megértési probléma kiemelés, részkompetencia fejlesztése, pl. ok-okozat, összehasonlítás-megkülönböztetés, általánosítás és alátámasztó részletek stb.). Ehelyett az olvasási stratégiák kialakítására kell törekedni, amelybe beletartoznak a stratégiaválasztás képessége és más hasonló metakognitív és önreflexív tudások és kompetenciák is (Tolcsvai Nagy, 2001; Dankó, 2005; László, 1999).

2.1. A szövegértési képesség fogalma és fokozatainak tanítása

A szövegértés fogalmát már sokféle elméleti és gyakorlati tanulmány meghatározta (A. Jászó, 2003; Gósy, 2008; Laczkó, 2007, 2008; Tóth, 2006). Ezek alapján a szövegértést általánosan a szövegbe kódolt üzenetek rekonstrukciójaként határozhatjuk meg. A megértés a hallott szöveg olvasásával és rögzítésével érhető el. Mindkettő olyan folyamat, amelyet a diáknak el kell sajátítania, azaz meg kell tanulnia. A szövegértés fejlesztésének napjainkban minden szövegtípust érint, és magában foglalja a kritikai és a kreatív olvasás képességének fejlesztését, beleértve a valós és a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását is (N. Császi, 2009).

A szövegértési fokozatainak tanítása

A szó szerinti olvasás. A szöveg szó szerinti megértésének a tanítása a szövegben levő információk megértését jelenti. Ez az alapja a megértés magasabb szintjének.

Ellenőrzése a következőképpen történik. Először is meggyőződünk a szavak jelentésének az ismeretéről, szómagyarázatokat kérünk és adunk. Ebben nemcsak a szótárak vannak a segítségünkre, hanem maguk a tankönyvek is.

Nagyon fontos feladatunk az, hogy a gyereket rászoktassuk az utasítások követésére. Erre eleinte egészen egyszerű feladatokat adjunk.

Az értelmező (interpretáló) olvasás tanítása a „sorok közötti” olvasást jelenti. Olyan dolgok megértését, melyek inkább rejtve, „bennfoglalva” (implikálva) vannak a szövegben, s nem nyíltan kimondva.

A következő készségek tartoznak ide:

1. Olyan gondolatok, ok-okozati viszonyok felderítése, melyek nincsenek beleírva a szövegbe. Ezzel kapcsolatban következtetések levonása.
2. A névmások és a határozószók jelöltjének (referensének) a megállapítása.
3. A hiányzó szavak (az ellipszis) kikövetkeztetése.
4. Az író szándékának a kiderítése, vajon miért írta a szöveget, mi volt vele a célja?
5. A költői nyelv megértése (a metaforák, stb. értelmezése; ezzel a problematikával a szövegelemzésről szóló fejezet foglalkozik).

Ennek a készségcsoportnak nem annyira a grammatika az alapja, hanem a pragmatika. A pragmatika új tudomány, ilyen néven az utóbbi évtizedekben alakult ki, gyökerei azonban megvannak a retorikában. A grammatika a nyelv szerkezetével foglalkozik, a pragmatika a nyelv használatával, de olyan nyelvhasználati tényekkel, melyek nyelven kívüli dolgokhoz kötődnek, amelyeknek az alapja nem a nyelvben keresendő.

A bíráló (kritikai) olvasás tanítása már az igaz – nem igaz ítélet kimondását kívánja meg a gyerektől. Némelyik olvasástanítási program igaz-hamis állítások ütköztetésével már a kezdetektől exponálja a problémát. Gyakori az a feladattípus melyben jelölni kell a hamis állításokat.

A kritikai olvasás az olvasott szöveg értékelését jelenti. Úgy végezhetjük például, hogy összevetjük a leírtakat mindennapi tapasztalatainkkal vagy olvasmányainkkal, s megállapítjuk a leírt gondolatok helyességét. Ügyeljünk arra, hogy az ítéletet mindenképpen a szöveg végig olvasása után hozzuk meg.

Az alsó tagozatos gyerekeknek is lehet véleményük az elolvasott szövegről. Sőt a pedagógustársak is igen korán felszólítják őket véleményalkotásra. Már első osztályban gyakran előfordul, hogy megkérdézzük őket, miként vélekednek egy történet valóságos és mesei elemeiről, sokszor szólítjuk fel őket erkölcsi ítéletek alkotására stb. Érdeemes és szükséges erkölcsi tanulságokra kiélezni a történeteket, nemcsak nevelési célból.

Az alkotó (kreatív) olvasás fejlesztése. A kreatív olvasás igényességében hasonlít a kritikai olvasáshoz, a különbség nemcsak a logikus gondolkodás, hanem a képzelet fokozottabb használatában is rejlik. Sok olvasmányhoz feltehetjük a „Mi történhetett volna, ha...” kérdést.

A legtöbb gyerek elképzeli az olvasottakat: a színeket, a külső tulajdonságokat. Sőt egyes művek, melyek különösképpen alkalmasak a fantázia fejlesztésére (A. Jászó, 2003:130–135).

2.2. A szövegértés szintjei

Nemzetközi mérések alapján a szövegértés szintjén ötfokú skála állítható fel:

1. Az információ kiválasztás, az egyszerű összefüggések azonosítása;
2. Az információ lokalizálása, a szövegtartalom összehasonlítása a meglévő ismeretekkel;
3. A kapcsolatok keresése, a szöveg rendezése;
4. Következtetések levonása, értelmezés;
5. Összehasonlítás, kritikai értékelés, reflektálás (Torgyik, 2004; Tóth, 2006).

A magyarországi monitor-vizsgálatok alapján:

1. Szó szerinti olvasás:
 - a. információk kiemelése, visszakeresése;
 - b. releváns ötletek kiemelése;
 - c. megértés.

A felismerés – elvárható a szövegben lévő információ lokalizálása, azonosítása. A keresés fókuszálhat szavakra, kifejezésekre, mondatra. Elegendő a mindennapi háttérismeret (Gósy, 1996:168; Torgyik, 2004; Tóth, 2006).

2. Értelmező olvasás:
 - a. implicit információk;
 - b. következtetések;
 - c. szövegkohézió;
 - d. a szövegegységek befogadása a szövegösszefüggésben;
 - e. a megjelenő információk és az olvasás során aktiválódó gondolatok felhasználása az értelmezésben.

Egyszerű következtetés – Az azonosításon túl képes egyszerű következtetéseket vonhat le, és azokat korábbi ismereteihez kötheti. Képes követni a nagyobb egységek gondolatmenetét, megérti a hivatkozásokat és az utalásokat az előzményekre (Gósy, 1996:169).

3. Bíráló, kritikai olvasás:
 - a. a szövegből levont bonyolult következtetések megalkotása és igazolása a világról való ismeretekre, előzetes tapasztalatokra, más ismeretforrásokra támaszkodva;
 - b. a szöveg vizsgálata a szerkezet, a kohézió, nézőpont stb. szempontjából;
 - c. a szövegek értelmezése más szövegek kontextusában (intertextualitás).

Integrálás – legalább három információt összekapcsol, bonyolultabb szövegösszefüggéseket is képes megérteni. Képes szövegmagyarázatra és összegzésre, táblázatok és ábrák értelmezésére (Gósy, 1996:170; Nyíri, 2007; Fenyő, 2006).

4. Alkotó, kreatív olvasás:
 - a. a szöveg továbbfejlesztése: véleménynyilvánítás, az ismeretek más kontextusban történő felhasználása stb.
 - b. a képzelőerő működtetése: az elképzelt tartalmak szóbeli vagy írásbeli megfogalmazása.

Komplex háttérismeretek működtetése – más szövegek felidézése (asszociáció, integrálás, kiegészítés). Magas fogalmi megértés, gondolatiság (a szerzői szándék rekonstruálása) (Gósy, 1996:171).

2.3. A szövegértés fejlesztésének formái az elemi iskolai oktatásban Ukrajnában

Kárpátalján a hivatalokban viszonylag kevesen használják a magyar nyelvet. Ha mégis, erre rendszerint csak szóban van lehetőség. A hivatali nyelvhasználat még az egyszerű környezetben élők nagy többségének is természetellenes, és gyakran okoz gondot. Kétnyelvű környezetben ez még bonyolultabb lehet, ezért fontos az iskolákban nagyobb figyelmet fordítani a közéleti írásbeliség tanítására.

A kárpátaljai magyar anyanyelvű oktatás célja tehát az kell legyen, hogy hozzáadó szemléletben tanítsa a tanulók anyanyelvét, a standard nyelvváltozat és használati köre mellett tudatosítsa a helyi nyelvjárási jellegzetességek használati körét, valamint a nyelvi változatosság funkcionális megközelítésében kontrasztív módszereket alkalmazva (Derzsavnij sztandart, 2020).

A magyar nyelv tanítására kidolgozott tanterv révén a kárpátaljai magyar iskolákban folyó anyanyelvi oktatás a modern nyelvészet és nyelvpedagógia elvein alapul. A korábbi tantervektől eltérően a fő feladatnak nem a grammatika oktatását tekintik, hanem azt, hogy az iskolából kikerülőké képesek legyenek minden helyzetben megtalálni a megfelelő nyelvi változatokat és nyelvtani formákat. Ez pedig nem más, mint a kommunikatív kompetencia, a helyzethez igazodó nyelvhasználat, vagyis: a nyelvhasználat „helyénvalóságának” ismerte. A szemléletváltás azt jelenti, hogy a nyelvtant nem öncélúan kell tanítani, hanem lehetővé kell tenni, hogy a tanuló könnyen, magabiztosan és tudatosan tudjon válogatni a rendelkezésére álló nyelvi elemek közül, amikor egy adott élethelyzetben kell szóban vagy írásban megnyilvánulnia (Derzsavnij sztandart, 2020).

Az additív szemlélet alkalmazása a következő tantárgy-pedagógiai axiómákon keresztül valósul meg:

- minden nyelvváltozatnak megvan a szerepe és a helye az életben, az iskola feladata pedig ennek a megtanítása, tudatosítása
- nem helyénvaló az iskolákban az egyes változatok lerombolása, elfelejtetése
- az iskola feladata a kommunikációs képességek továbbfejlesztése és a szituatív nyelvhasználat képességének kialakítása
- az élőbeszéd továbbfejlesztése azt is jelenti, hogy megtanítjuk azt, hogyan lehet a mindennapokban ránk váró kommunikációs szerepeket céljainknak megfelelően verbálisan (is) megoldani (Derzsavnij sztandart, 2020).

A kárpátaljai magyar anyanyelv – oktatásnak az szükséges, hogy legyen a célkitűzése, hogy az iskolából kikerülők nyelvhasználatát automatikusan igazodják a beszédhelyzethez.

Az értő olvasás minden ismeretszerzés bázisa. Általa tudjuk ismereteinket bővíteni, építeni, s így nem csupán az iskolai évek során, de az életben is alapvető fontosságú (Fábián, 2016:3–18)

Az anyanyelvi nevelés egyik legfontosabb színterét a tanintézmények alkotják. Hangsúlyozottan így van ez a kisebbségi közösségek, így a kárpátaljai magyarság esetében is. Az anyanyelvi oktatás által kapcsolódik be a gyermek a magyar kultúrába, lesz része a magyar közösségnek, így válik a nyelv és a kultúra az identitás alappillérévé. Nem beszélhetünk azonban eredményes nyelvi oktatásról, ha nem megfelelő szintű a tanulók szövegértése.

A szövegértés megfelelő szintű elsajátítása elengedhetetlen a mindennapi élethez, nem beszélve az iskolák által támasztott követelmények eredményes megvalósításáról, hisz a szövegértés valamennyi tantárgy megértéséhez feltétele (Derzsavnij sztandart, 2020).

A szövegértésnek számos definíciója van. Úgy tartják, hogy a jó olvasó képes hosszabb szövegek elolvasására és értelmezésére, valamint a mindennapi szükségletein túl általánosításokra.

El tudja olvasni a napilapokat, magazinokat, ismeretterjesztő írásokat és olvasás révén meg tudja ismerni környezetét, tájékozódni benne. Képes a nehezebb, összetettebb szövegek megértésére, elemzésére is, azokból következtetéseket levonni. Képes hosszabb olvasmányok olvasására, miközben feltárja a szerző nézőpontját, alapállásait a tények felismeréséhez

A szövegértést úgy definiáljuk, mint:

- az információkhoz való hozzáféréshez és azok visszakereséséhez,

- a verbális szöveget, képeket, diagramokat, táblázatokat és grafikonokat is tartalmazó dokumentumok dekódolásához és megértéséhez,
- az erre az információra történő reflektáláshoz szükséges készségeket;
- ennek az információnak a felhasználása az egyén tudásának gazdagítására és lehetőségei kibontakoztatására érdekében.

A szöveg megértése és értelmezése az olvasási folyamat középpontjában áll, mert ez az olvasás célja. Ez egyrészt a mögöttes sorok rejtett információinak dekódolását, az összefüggések feltárását, a szöveg tanulságainak megfogalmazását jelenti.

A szövegértés folyamán a szövegben lévő elsődleges ismerteket dolgozzuk fel, ennek alapján ismerjük fel a mélyebb összefüggéseket, valamint vonjuk le a következtetéseket. Ezt a pedagógiában szövegértő olvasásnak nevezzük (Derzsavnij sztandart, 2020).

Nyelvi – irodalmi oktatási ágazat

Ukrán nyelv és irodalom, az őslakosok és nemzeti kisebbségek nyelve és irodalma

1. A másokkal való kapcsolattartás szóban, különböző szóbeli információk felhasználása az élet kommunikációs helyzeteiben.

Az 1–2. osztályban szóbeli információ megértése, rákérdezés és figyelemmel való kísérése történik. A szóbeli információ átalakítása különböző közlési formában, lényegkiemelés. A gyerek a számára érdekes információkat továbbadja más személyeknek. Elemzi és interpretálja a szóbeli információt. Megkülönbözteti a kulcsszavakat az információban és próbálja megmagyarázni a tanító segítségével, kihangsúlyozva a szövegben található ideális ötleteket. Értékeli a szóbeli információt. Véleményt nyilvánít a szóbeli kommunikációról, a szövegről, a médiaszövegről. Megpróbálja megmagyarázni, a felnőttekhez fordulva, hogy erősítsék meg őt az információ valóságáról. Kifejezi és megvédi saját véleményét, saját terét, amely a téma megbeszéléséhez tartozik. Igyekszik gondolatát úgy kifejezni, hogy értelmes és érdekes legyen másoknak. Átalakítja az információt a szöveg alapján (Derzsavnij sztandart, 2020).

A 3–4. osztályban a gyerek a szóbeli információt kritikusan fogja fel, de pontosítja a helyzetnek megfelelően. A hallottak alapján sémát állít fel, értelmesen átadja a tartalmat, elmondja a szöveget különböző feladatokkal. Elkülöníti a szükséges információt szóbeli tájékozódásnál, saját, konkrét gondolatának kifejezéséhez. Kijelöli és megbeszéli a fő mondanivalóját a szóbeli információnak, megmagyarázza a tartalmát és formáját a szövegnek, összeköti saját megfigyeléseivel, értékeli más véleményét. Elmondja véleményét a szóbeli információról, pótolja gondolataival és megbeszéli társaival. Alátámasztja gondolatait példákkal, betartja a legfontosabb szabályokat az irodalmi nyelvben. Verbális és

nonverbális eszközöket választ ki saját gondolatainak kifejezéséhez. Leírja saját és mások véleményét a hallottak alapján, saját beszédében figyel a nyelvi etikára (Derzsavnij sztandart, 2020).

2. *Az információ felfogása, interpretálása, kritikai értékelése különböző szövegben, médiaszövegben és azok alkalmazása a saját tapasztalataink fejlesztésében.*

Az 1–2. osztályban felismeri a szöveget, elemez egyes gyerekkönyveket a cím és az illusztráció alapján, kifejezően olvas (hangos, csendes), amelynek segítségével megérti a szöveget. Elemzi és interpretálja a szöveget, meghatározza a szöveg fontosságát, megnevezi és magyarázza egyes dolgok jelentését a médiában. Bővíti az esztétikai és érzéki tapasztalatait, leírja az érzelmeit. Értékeli a szöveget, kifejezi saját véleményét az irodalmi szövegről. A szöveg alapján készít szemléltetőket, amellyel illusztrálja az olvasottakat. Megváltoztatja az elolvasott szövegnek a végét, miközben improvizál.

A 3–4. osztályban elemzi és interpretálja a szöveget. Összeköti az egyes információkat, következtetéseket fogalmaz meg, megnevezi és megmagyarázza egyes dolgok jelentését a médiában. Értékeli a szöveget, kifejezi véleményét az irodalmi szövegről, a körülötte lévő világról, ezt egyszerű gondolatokkal fejezi ki. A gyerek kijelöli az olvasás célját és megfelelő szöveget választ hozzá. A szöveg alapján összeállít vázlatot, táblázatot. Beleéli magát a szövegbe, az olvasottakat más formában adja át (improvizálva) (Derzsavnij sztandart, 2020).

2.4. A szövegértési képesség fejlesztése

A megértés pszicholingvisztikai szempontból összetett gondolkodási folyamat. Ennek feltétele az olvasó meglévő tudása vagy sémarendszere. Minél nagyobb és minél rendszeresebb az olvasó már meglévő tudása, annál könnyebb érti meg az elolvasott szöveget. A séma – mint már tárgyaltuk – pszicholingvisztikai fogalom, a hosszú távú memóriában tárolt tudásstruktúrákra vonatkozik. Ide tartozik a jelentésmező, a szövegszerkezet vagy a betűalakok sémája stb. A megértés folyamatát úgy képzelik el, hogy az agy egyezteti az új információt a tárolt információval, miközben következtetések egész sorát működteti. Ha az információ új ismeret, akkor beépíti a megfelelő rendszerbe, azaz a megfelelő séma üres helyére. Így érthető meg az a meghatározás, mely szerint a megértés rendszerépítés, s a tanító feladata nem más, mint a rendszerépítés segítése. Ismert dologról van szó: ha például a komondort tanítjuk, akkor feltétlenül beszélünk a magyar kutyafajtákról, vagy tágabban a különféle kutyafajtákról; ha az eszközhatározót tanítjuk,

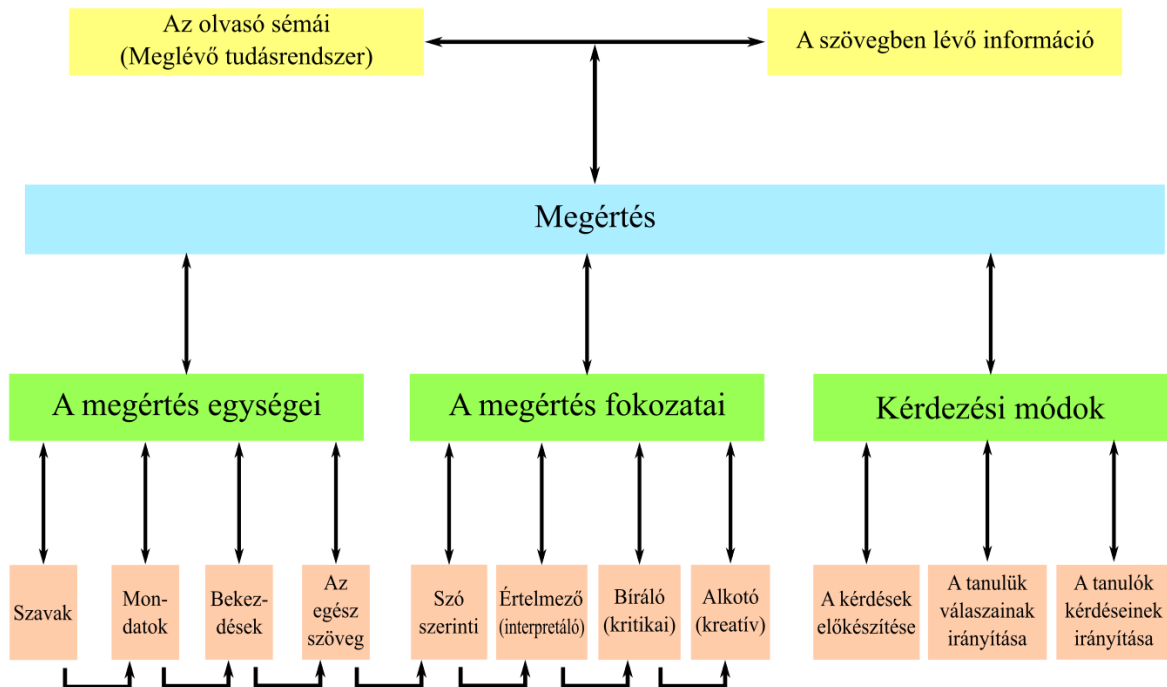
akkor elhelyezzük a már tanult határozók rendszerében; ha az S vonalelemet tanítjuk, akkor felidézzük a már tanult vonalelemeket; stb (Józsa, 2006; Csépe, 2006).

Éppen ezért végtelenül fontos a tanítási órán az előkészítés, melynek során előhívjuk, azaz felfrissítjük az új dolgok megértéséhez szükséges tudást. Ezért szükségesek a jól megtervezett kérdések. A „megértést az egésszé szerveződés vagy – miként Német László írja – a szerkezet fölcikázása, a szerkezet fölillantása hozza meg. A megértés: a gondolatok egybeszerveződése” (A. Jászó, 2003).

1. Egy szöveg megértéséhez mindig szükséges a kisebb egységek – a szavak, a mondatok, a mondattömbök, a bekezdések, a fejezetek – megértése. A gyakorlott olvasó nem sokat törődik ezzel, mert ezek a készségek már automatizáltak. A kezdőt azonban tanítani kell, ezeket a készségeket ki kell benne fejleszteni.
2. A megértésnek több minőségi fokozata van: különböző mélységben kell olykor bizonyos szövegeket megérteni. A legegyszerűbb feladat az olvasottak szó szerinti megértése. A megértés magasabb szintjét képviseli az olvasmány értelmező (interpretáló) megértése. Ez az a szint, melyet a szöveg megértési vizsgálatok elvárnak. A bíráló (kritikai) olvasás még igényesebb, s a legigényesebb az alkotó (kreatív) olvasás, mivel ez képes a szöveg továbbfejlesztésére. Ez a hierarchia nem jelenti azt, hogy a megértés szintjeit csak egymás után lehet és szabad fejleszteni, sőt szinte a kezdetektől az alkotó olvasás fejlesztését is megkezdjük, ugyanakkor az a tény is kétségtelen, hogy az alsó tagozaton az első két szint áll a fejlesztés középpontjában, a középiskolában pedig a kritikai olvasás hangsúlyos (Józsa, 2006; Tóth, 2006; K. Dávid, 2018).

A megértés fejlesztését leginkább a tanító kérdései biztosítják, ugyanakkor a tanulókat is irányítani kell a válaszadásban, a szövegben való eligazodásban, sőt arra is rá kell nevelnünk őket, hogy tegyenek fel önmaguknak kérdéseket, s ezáltal saját maguk irányítsák a megértés folyamatát.

A következő ábra modellértékű, mert a megértés összetevőit és folyamatát szemlélteti. Továbbá ez az ábra a fejezet vázlatának is tekinthető, tudniillik – a sémaelmélet ismertetése kivételével – követjük az ábra felépítését, tehát a megértés egységeiről, a megértés fokozatairól és a kérdezés módjáról lesz szó (Cs. Czachesz, 1998).

2. ábra. A szövegértés modellje

(A. Jászó, 2006:120, 2008:83; saját szerkesztés)

2.4.1. A szövegértő olvasás fejlesztése

Az olvasástechnika fejlesztésének eszköze a gyakorlás. A gyakorlásnak folyamatosnak kell lennie, és ki kell terjednie a felsőbb osztályokra is. Elvileg a felső tagozatban már nem lehet olvasástechnikai probléma, középiskolában még úgyse. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy egyre több gyerek bizonytalan az olvasástechnikában, foglalkozni kell velük, különösképpen a szakiskolásokkal. Ez afféle tevékenység, mint a zongorista skálázása; a legnagyobb művészek naponta „technikáznak”, hogyan kellene gyakorolnia az átlagos gyerekeknek (Cs. Czachesz, 1998; K. Dávid, 2018)!

Csak megértett szöveget szabad gyakoroltatni. Könnyebb a gyakorlás, ha a szöveg érdekli a gyereket, de végezhetünk mechanikus gyakorlatokat, ún. drilleket (ilyenek az olvasólapok). A gyerekek tisztában kell lennie a gyakorlás céljával, tudnia kell, milyen hibát kell kiküszöbölnie, mire kell ügyelnie (helyes hangsúlyozás, hanglejtés stb.). A gyakorlás céljának a tisztázása azonos a metakognícióval, melynek alapja a tudatos tanítás. A gyakorlásnak változatosnak, ötletesnek és játékosnak kell lennie, de vigyázzunk: a túlszori változtatás, az ide-oda kapkodás fárasztja a gyereket, és figyelmét szétszórja (A. Jászó, 2003:111; K. Dávid, 2018).

Az olvasástechnika fejlesztése a következő területeken történik:

1. az értelmes és a kifejező olvasás kialakítása,
2. a hangos olvasás gyakorlása,
3. a néma olvasás gyakorlása.

Sokan azt hangoztatják, hogy a néma olvasás értelmes, a hangos olvasás pedig értelmetlen, s kikapcsolják az oktatásból a bemutató olvasást és a hangos olvasási gyakorlatok. Mindenekelőtt azt kell tisztázni, hogy mind a hangos, mind a néma olvasás értelmes, s mindkettő lehet értelmetlen, vagyis mindkét esetben előfordulhat, hogy a gyerek nem érti az olvasottakat. A másik gond az, hogy sokan a kezdetektől a néma olvasás fejlesztését hangsúlyozzák. Mi azt tartjuk helyesnek, ha először hangosan olvastatjuk a gyereket, s a néma olvasást fokozatosan, a negyedik osztály végére alakítjuk ki (Józsa, 2006; A. Jászó, 2003).

1. Az értelmes és a kifejező olvasás kialakítása a hagyományok szerint a következőképpen történik. Első osztályban a szó van a középpontban, megelégedhetünk, ha a tanév végére minden kisgyerek megtanulja hibátlanul kiolvasni – dekódolni – a szavakat. A szóolvasásnak is vannak fokozatai: az első félévben szótagolva olvasnak a gyerekek, év vége felé fokozatosan rátérnek a szóolvasásra. Második osztálytól kezdve a szólamokban történő olvasást kell kialakítani, ezt más szóval hangsúlyos olvasásnak szoktuk nevezni. Az olvasásnak az élő beszéd szövegformálását kell megközelítenie. A szólam a hangsúlytól hangsúlyig terjedő beszédegység, tehát a helyes hangsúlyozást kell megtanítani. Ezt sajnos nagyon sok tanító elmulasztja, sok gyerek megmarad a szóolvasás szintjén egyes esetekben még főiskolán is találkozni ilyenekkel –, s mivel szavanként olvasnak, az analfabéta benyomását keltik. Az alsó tagozat végére mindenképpen meg kell tanítani a gyerekeket a hangsúlyozásra, utána pedig az kifejező olvasással lehetne törődni. Ezek a fokozatok nem jelentik azt, hogy az első pillanattól kezdve mindhárom olvasásfajttal törődünk, elsőben is olvastatunk a hangsúlyok szerint vagy kifejezően, de minden azonnal nem lehet követelmény mindenki számára (Cs. Czachesz, 1998).

Az értelmes és a kifejező olvasás fejlődését elősegíti a szövegelemzés (beleértve a grammatikai elemzést) és a tanító mintaolvasása. Az értelmes olvasás kialakításához speciális jelöléseket alkalmazó szövegeket szoktunk adni. Ezt a jelölést Deme László dolgozta ki *Beszélni nehéz!* rádiós műsoraihoz. Lényege a szólam- és mondathangsúlyok, valamint a szünetek bejelölése, a hangsúlyukat vesztett szavak összekapcsolása (K. Dávid, 2018; Csépe, 2006).

2. A hangos olvasás gyakorlása. A hangos olvasás gyakorlását össze kell kapcsolni a helyes ejtési gyakorlatokkal, a kiejtés fejlesztésével. A hangos olvasás könnyebb a kezdő számára, mint a néma. Hangos olvasáskor a megértés is jobb; a tanító munkáját pedig megkönnyíti, mert hangos olvasáskor azonnal észreveszi a hibákat. Az évszázadok során a tanítóság sok gyakorlatot talált ki, hasznos leltározni és emlékezetünkben tartanunk őket.

A hangos olvasás egyéni, páros és kórusban történő olvasás lehet. Mindegyik gyakorlási módnak vannak előnyei és hátrányai, ezért ajánlatos váltogatni őket.

Az egyéni olvasás előnye, hogy a gyermek számára erősebb élményt jelent, a javító bírálat tartósabb hatású, a tanító könnyebben ellenőrizheti. Hátránya, hogy nem eléggé gazdaságos, mivel kevés gyerekre kerülhet sor. Tapintatot kíván a tanítótól, az esetleges gyengébb szereplés ne hasson negatívan a gyerekekre (A. Jászó, 2003).

Az egyéni olvasásnak sok változata lehetséges. A legegyszerűbb gyakorlási mód, ha a tanító felszólítja a gyereket, aki addig olvas, míg a tanító kívánja. A hibás részt újra olvasással lehet javítani, szótagoltassuk a javítandó részt. Az első évben minden hibát azonnal javítani kell. Később már megtehetjük, hogy hagyunk végigolvasni egy nagyobb egységet, s a hibákra később térünk vissza. Az egyéni olvasás kedvelt módja a *lánc- vagy stafétaolvasás*. A tanító szólítja fel az első olvasót, majd az olvasást befejező tanuló szólítja fel a következőt. Mindenkinek figyelni kell, mert senki nem tudhatja, mikor kerül rá a sor. Egy-egy tanulóval két-három mondatot ajánlatos olvastatni. A hibát ilyenkor mindig javítani kell. A stafétaolvasást *versenyolvasással* lehet kombinálni. Aki hibázik, javítja a hibáját, tovább azonban nem olvashat, kiesik a versenyből. Egyszer mindenki olvas. A második menetben csak azok olvasnak, akik az elsőben nem hibáztak, a hibázók most is kiesnek; és így tovább, míg meg nem találjuk a verseny győztesét. Fordítva is alkalmazhatjuk: a második menetben a hibázók olvasnak, ekkor végül a leggyengébbek olvasnak. Lehet a gyakorlást úgy is változtatni, hogy a hibát a következő gyerek javítja, ezt a gyakorlási módot *javító olvasásnak* is nevezik. Ezekkel a módszerekkel az olvasás pontosságát gyakoroltatjuk. A versenyolvasást úgy is szervezhetjük, hogy egy megadott szempontra ügyelünk, például a helyes hangsúlyozásra, hanglejtésre (A. Jászó, 2003; Andrásfaly, 1992:5–10).

Az egyéni gyakorlásnak – versenyzéssel kombinálva – sok játékos módja van, ilyenek a szótagnyelő olvasás (a gyerekek a szavak első szótagját olvassák, a többit elnyelik), a kihagyásos olvasás (a gyerekek kihagynak minden második, harmadik stb. szót), töredékes olvasás (toldalékok nélkül olvassák a szavakat), a transzformáló olvasás (egy múlt idejű szövegétjeién időben olvasnak, vagy fordítva). A csali olvasás hibás szövegek javítását jelenti, ilyenkor paronimákat (hasonló hangzású szavakat) szoktunk adni, pl. „Peti belenyúlt

kabátja festésébe (foslésébe), aznap délben kötényt (kőkényt) akart ebédelni”. Látható, hogy ezek a gyakorlatok már grammatikai tudást igényelnek, ezért felsőbb osztályokban is végeztethetjük őket (Csépe, 2006).

Nagyon hasznos a *válogató olvasás*, minden iskolafokon, középiskolában is ajánlatos alkalmazni. Ekkor a tanító kérdéseire kell a tanulónak megkeresniük egy szót, egy mondatot, egy szövegrészt, egy stilisztikai alakzatot stb., azt, amelyikkel felelni lehet a kérdésre. Ez az olvasásgyakorlás leghatékonyabb módja, mert gyorsaságot, memóriát és lényeglátást kíván. Szövegelemzéskor mindig alkalmazzuk, s akkor is, amikor nincsen idő az egész szöveg végig olvasására. Az óra elején a számonkérést segíti, az jóra végén pedig az összefoglalást.

A *szerepek szerinti olvasás* már a kifejező és az egyéni olvasás összekapcsolása, sőt a dramatizálás előkészítése is. Erre mindig fel kell készíteni a gyerekeket, mégpedig a hangsúly, a hanglejtés, a tempó és a hangerő megbeszélésével. Jól össze lehet kapcsolni a kommunikáció tanításával; ilyenkor meg kell beszélni az írónak a nem verbális (paralingvisztikai) elemekre vonatkozó utalásait (Cs. Czachesz, 1998).

A kórusban történő vagy csoportos olvasás legfőbb értéke az, hogy egyszerre több tanuló olvashat. Előnye az is, hogy a sietőket visszafogja, a lassúakat pedig nagyobb tempóra ösztönözi. Arra ügyeljünk, hogy a gyerekek egyenletes tempóban és hangerővel olvassanak, ne legyen köztük sem ordító, sem motyogó. Különösképpen a gyengébbeknek kedvez, mert a közös lendület átsegíti őket a nehézségeken. Fegyelmező ereje is van, játékosság is van benne. Hátránya az, hogy a hibázást nemigen lehet észrevenni, s nem lehet tudatosítani és javítani. Főleg első és második osztályba illik, ilyenkor szavakon szokták alkalmazni. Vannak kórusolvasásra kifejezetten alkalmas szövegek, ilyenek a ritmikus versek, főleg Weöres Sándor versei (Csépe, 2006).

3. A néma olvasás gyakorlása már első osztályban elkezdődik anélkül, hogy különösebb gondot fordítanánk rá. A *követő olvasás* ugyanis néma olvasás, és mindig jelen van, amikor valaki egyénileg hangosan olvas, legyen az akár a tanár, akár valamelyik gyerek. A követő olvasás először kissé hangos, később csak szájmozgással történik, végül elnémul. Szoktassuk rá a gyereket arra, hogy mindig készen legyen a hangos olvasás folytatására. A *válogató olvasás* is jó átmenetet jelent a néma olvasásba, a gyerekeknek ugyanis először némán át kell futnia egy nagyobb szövegegységet, míg meg nem találja a keresett részletet.

A néma olvasás fejlesztését szolgálják a tankönyvek és a feladatfüzetek vagy munkafüzetek *feladatai*. Ezek a feladatok a szavak, a mondatok, majd a szöveg megértésére irányulnak, s utasítások követésére épülnek. Az utasítások kezdetben piktogramok, később

– amikor a gyerek már tud olvasni – szöveges utasítások. A szóértés legegyszerűbb módja a tárgykép és a szókép összekötése. Hasonló célt szolgál megadott szavak aláhúzása, bekarikázása, áthúzása, a szavakat illusztráló képek kiszínezése, a szavak tartalmának lerajzolása stb. A mondat- és szövegértés ellenőrzése leginkább kérdések alapján történik, kedvelt feladattípus a feleletválasztós teszt. A néma olvasás kiválóan fejlődik az otthoni olvasás során, különösképpen a kötelező olvasmányok feldolgozásakor.

A hangos és a néma olvasás kombinálása a bűvópatak- vagy alagútolvasás, ekkor a gyerekek némán olvasnak, majd adott jelre hangosan, ismét némán stb.

Megemlíthetünk még néhány technikai fogást: ilyen a szöveg tipográfiája szerinti olvasás, a sorok, a bekezdések, a hasábok olvasása, az egyre hosszabb szóalakokat vagy egyre bővülő mondatokat olvastató piramisolvasás (A. Jászó, 2003).

4. A nyelvi egységek szerinti gyakorlás. A nyelvi egységek szerint megkülönböztetünk *szótagolvasást, szóolvasást, szószerkezet-olvasást, mondatolvasást, szövegolvasást*. Ezeket is lehet külön-külön gyakorolni. Mind a tanítás egészének folyamatában, mind a tanítási órán követik egymást, de természetesen ezt a sorrendet nem szabad megmerevíteni.

A szótagolvasás átmeneti forma, elmarad, de később mindig visszatérünk hozzá, ha egy-egy hosszabb vagy ismeretlen szó dekódolásával gond van. Még felnőtt korunkban is ez a segítő stratégia (A. Jászó, 2003; Cs. Czachesz, 1998).

A szövegolvasás az alsóbb osztályokban, mint bemutató és mint szintetizáló olvasás jelentkezik, tehát vagy a szövegelemzés elején, vagy a végén. Ügyeljünk arra, hogy a szintetizáló olvasás soha ne maradjon el. A globális módszerekben a következő gyakorlatot alakították ki: megbeszéljük az ismeretlen vagy a nehéznek vélt szavakat, a gyerekek némán elolvassák a szöveget, a munkafüzetben vagy a munkatankönyvben ellenőrzik az elsődleges megértést, utána következik a hangos megbeszélés, s legvégül kap helyet a hangos felolvasás. Mi ezt a gyakorlatot alsóbb osztályokban kifejezetten ellenezzük, ugyanis ez termeli a leszakadókat – a gyerekek tudása lényegében ellenőrizhetetlen, nincs az a tanító, aki mindig minden munkafüzetet kijavítana –, akikre később rásütik a diszlexia bélyegété. Felsőbb osztályokban hosszabb szövegek esetén az előzetes áttekintést otthonra is fel lehet adni, de ekkor a gyerekek már biztosan olvasnak.

A tanítási órán megkülönböztetünk *részenkénti és szintetizáló olvasást* (Csépe, 2006).

5. A gyorsolvasás és a számítógépes olvasásgyakorlás. A számítógép nem ellensége az olvasás és az írás tanításának. Igen jó olvasástanítási számítógépes programok vannak; főleg külföldön, hazánkban kevésbé. A gyorsolvasást a magunk részéről ellenezzük, semmi értelme nincsen. Az olvasás gyorsasága sok tényezőtől függ, elsősorban a szöveg

nehézségétől. A gyorsolvasás a felejtésnek szól; áttekintésre alkalmas esetleg, de azután vagy elejtjük a művet, mert érdektelen számunkra, vagy pedig alaposan végig megyünk a sorain: elolvassuk (A. Jászó, 2003; Csépe, 2006).

2.4.2. A szövegegységek megértésének tanítása

Ebben a részben a szavak, a mondatok, a bekezdések és a nagyobb szövegegységek megértéséről lesz szó. A valóságban ezek a mozzanatok egyszerre működnek, de fejlesztő munkánkban elkülönítjük őket egymástól (A. Jászó, 2003).

A szavak megértésének tanítása. A szavak megértése függ a gyermek beszédének és beszédértésének a fejlettségétől. Két probléma szokott adódni: a gyerek nem ismeri a szavakat, vagy pontatlanul tudja a szavak jelentését. Kettős feladatunk van tehát: új szavakat kell tanítanunk, és pontosítanunk kell némely szavak jelentését (Csépe, 2006).

Az olvasástanítás elkezdésekor – módszertől függetlenül – arra törekszünk, hogy a gyerek minél előbb szavakat olvasson, s a szavak jelentését megértse. Ebben a tevékenységben – mint már írtuk – segíti őt a kezdeti hangos olvasás, tehát: megnézi a szót – kimondja – megérti. Kétségtelen tény, hogy a néma olvasás gyorsabb, de ez a rutinos olvasó sajátossága. Mind a hangos, mind a néma olvasás értelmes, másképp nem is beszélhetünk olvasásról. Az is bebizonyított tény ma már, hogy sem a szubvokalizáció elnyomásával, sem a szemmozgás fokozásával nem lehet növelni az olvasás sebességét. A tanítónak a tartalmi munkára kell összpontosítania, s a pontos és a szövegértő olvasást kell tanítania, kezdetben nem szabad a gyerek mögött stopperórával állni és az idő előtti folyékony, gyors olvasást erőltetni. A gyorsaság a hang-betű kapcsolatok felismerésében a lényeges (A. Jászó, 2003).

Az olvasás olyan készségszintű tevékenység, melynek lényege az olvasott szöveg megértése. Természetesen mindenféle szövegtípus megértését fejlesztenünk kell. Ebben a fejezetben általában foglalkozunk a megértés fejlesztésével, a készségek által meghatározott kategóriák szerint haladunk. A szövegértés fejlesztésével kapcsolatos feladatokat lehetetlen korosztályokra lebontani, különösen akkor, ha a differenciálást is figyelembe vesszük. Az azonban kétségtelen, hogy az alsóbb osztályokban többet foglalkozunk a szavakkal, mint a szöveg egészével, valamint megelégszünk az értelmező olvasás szintjével, s a felsőbb osztályokban végzünk komplexebb munkát. A szövegértést maga a szövegelemzés fejleszti a legjobban.

Két kérdéskörrel kell tehát foglalkoznunk:

1. a szövegértési készség fejlesztésével,

2. a szövegelemzéssel (Csépe, 2006).

2.4.3. Gyakorlatok, technikák, feladattípusok

Mindenekelőtt meg kell vizsgálni az olvasástechnika hibáinak az okát. Gyakran a gyakorlásban van a hiba, vagyis egy-egy alacsonyabb szintű készség nincs begyakorolva. A hibázásnak lehet lélektani oka is.

Az olvasási készségek és részkészségek hierarchikus rendszert alkotnak. Ha rendszer nem működik valamilyen szinten, akkor valószínűleg egy alacsonyabb szintű készségben van a hiba. Ha a gyerek nem tudja a szót kiolvasni, akkor szótagoltatni kell; ha nem tud összeolvasni, akkor valószínűleg a hang-betű kapcsolat nem eléggé szilárd, nem tudja eléggé gyorsan felidézni. Az is lehet, hogy gyenge a memóriája, s nem tud egyszerre észben tartani több betűt. Az is lehet, hogy még alapvető készségekkel van baj, például az irányokkal, de az is lehetséges, hogy rendkívül szegényes a gyerek szókinccse. A diagnosztizálás során láncszerűen az elemibb dolgokra kell rákérdezni (Cs. Czachesz, 1998).

A hibázás pszichológiai okai ugyanazok, melyek a beszédprodukciónban is jelentkeznek: a perszeveráció és az anticipáció. A perszeveráció letapadást jelent, például ha a gyerek kábát helyett ezt olvassa: kábát, tehát letapad az előző hangnál. A lassúbb észjárású gyerekeknél fordul elő, de megfigyelhetjük fáradtság esetén is. Az anticipáció előrevételezést jelent, a gyorsak hibája, pl. a gyerek kábát-formát olvas, tehát az első szótagban már a második szótag hangját olvassa. Az előző esetben többet kell gyakoroltatni, a második esetben lassítani, nagyobb figyelemre kell szoktatni a gyereket.

A betűkihagyás és a betűbetoldás, valamint a szótagkihagyás és a szótagbetoldás is előfordul. Ez sokszor figyelmetlenségből történik, de gyenge szóanalizálási készség is meghúzódhat mögötte. A kihagyás lehet a gyors észjárású gyerekek hibája is, őket elegendő nagyobb figyelemre felszólítani (A. Jászó, 2003:118–121).

Gyakran jelentkező olvasástechnikai hiba a többszöri újratezdés, pl. *mo-mo-motor*. Hasonlít a klónusos dadogáshoz, régen a tanítók ezt hívták vakogásnak. Egy másik tipikus jelenség az első szótag rossz kiegészítése, vagyis a mást olvasás, pl. a gyerek meglátja az első *cse-* szótagot vagy *csere-* egységet, és kiolvassa: cserebogár, pedig a szövegben cseresznye van. A szóalak hosszúsága nagyjából megfelel, csak a belseje nem. Ez a hiba a globális tanításban gyakori, találgatás eredménye. Mivel ebben a módszernek nevezett valamiben nem szótagoltatnak, a javítás egyetlen lehetősége, hogy a tanító megmondja a

gyereknek a szót. Vagy a gyerek valahogy kiböngészi. *Ahol nincs módszeres tanítás, ott nincs javítási lehetőség sem, csak találgatás* (A. Jászó, 2003).

Az időtartamhibákat a kezdetektől javítanunk kell, a szólamhangsúlyokkal csak később tudunk foglalkozni. A szótagolással járó betűejtés fokozatosan elmarad. Ügyeljünk arra, hogy a szótagoló olvasás ne fajuljon lepeggessé, vagyis ne húzzák a gyerekek szükségtelenül hosszúra a szótagokat (ezt hívták a régi tanítók iskolái monotóniának). Mindig a középutat kell választani. A beszédhibákkal is meg kell küzdenünk. türelmesnek kell lennünk, de ki kell javítani a kiejtési hibákat (A. Jászó, 2003:118–135; Csépe, 2006).

Végezetül a mellékletbe elhelyezek egy gyűjteményt (2. sz. *melléklet*), amelyben olyan ajánlott, fejlesztő feladatokat, fejlesztés szempontjából fontos írásokat tartalmazó weboldalakat sorolok fel, amelyet bátran tudom ajánlani úgy szülők, mint pedagógusok vagy akár a téma iránt érdeklődők számára. Böngésszék önmaguk, gyermekeik és kutatásai hasznára!

III. A KUTATÁS MÓDSZERTANA ÉS EREDMÉNYEI

A kutatás során ismerettartalmú és szépirodalmi szövegértési feladatokkal vizsgálom a tanulók szövegértési szintjét, illetve azt, hogy melyik szövegtípus megértésében érnek el jobb eredményt. Az eredeti célkitűzést, melyben a mérést követően célirányos fejlesztés valósult volna meg a két iskola tanulói körében, objektív okok – az országban bevezetett hadiállapot és iskolai kényszerszünet – miatt nem sikerült megvalósítani. Az eredményekből így messzemenő következtetéseket nem lehet megfogalmazni, de alapot és irányt adhatnak a kérdés további kutatásokhoz.

3.1. A kutatás helyszínének, módszereinek bemutatása

A szövegértési képességek vizsgálatát két iskolában, a Nevetlenfalui Középiskola 4. osztályos tanulói és a Beregszászi Horváth Anna Gimnázium ugyanezen korosztálya körében végeztük el. Mindkét iskola jól felszerelt tantermekkel rendelkezik. A mérésben negyvenöt tanuló vett részt: 16 fő a Nevetlenfalui Középiskolából (11 lány és 5 fiú), valamint 29 tanuló a Beregszászi Horváth Anna Gimnáziumból (16 lány és 13 fiú). Mindegyikük anyanyelve a magyar. Jelentős különbségként emelhető ki, hogy a középiskola 4. osztályában nem volt hátrányos helyzetű gyermek, míg a gimnáziumban hat tanuló. Az osztályfőnökök elmondása szerint többnyire foglalkoznak a szülők a gyerekeikkel. Szövegekkel több forrásból is találkozhatnak: a szép- és szakirodalmon, illetve a nyomtatott sajtón kívül egyre többen kapcsolódnak be a közösségi oldalakon megtalálható írások olvasásába.

Hogy a mérés pontos legyen, a feladatlapok a gyerekek életkorához igazodjanak és objektív eredményeket kapjunk, egy, a Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet által 4. osztályosok számára kidolgozott, bemért feladatlapot használtunk. Célunk az volt, hogy felmérjük a tanulók szövegértési képességét és fejlesztési stratégiát dolgozzunk ki a hiányosságok kiküszöbölésére, majd újabb méréssel kipróbáljuk az alkalmazott módszerek hatékonyságát.

A pontosabb eredmények elérése érdekében az ismerettartalmú szövegrészlet mellé szépirodalmi is kiválasztottunk. Az ismerettartalmú szöveg *Mit fedezett fel Röntgen?* (3. sz. melléklet) címet viseli, míg a szépirodalmi szöveg Móra Ferenc: *A cinegefészek* (4. sz. melléklet) c. művére lett (F. Hegyi és mtsai, 2004:122; 73–74).

A feladatlapokon lévő szövegekhez kilenc kérdés volt feltéve.

Az ismerettartalmú szöveghez feltett kérdésekből három zárt (mindhárom kiválasztást követelt meg a megadott szövegrészből), utasításból, illetve hét nyíltvégű (megválaszolás, rövid fogalmazás és ellentétek felsorolása) kérdésből állt.

A szépirodalmi szöveg jóval terjedelmesebb olvasmányt tartalmazott, amellyel szintén fontos méréseket tudunk elvégezni. A szöveghez tartozó kérdések szintén három zárt, illetve hét nyíltvégű kérdés. Az ismerettartalmú szöveghez képest jóval komplexebb felépítésű szövegértési készségekre kérdez rá: hat tesztkérdésre épül pl. a második feladat, amely során a megadott három válaszlehetőségéből kell kiválasztania az egy helyeset, több szövegkiegészítési feladat is szerepel a kérdésekben, sőt saját élettapasztalat leírására is lehetőséget ad.

Összesen 12 pontszámot lehetett elérni az ismerettartalmú szövegértési feladattal, a javítási útmutató (5. sz. *melléklet*) kizárólag a helyes válaszokat tartalmazza, a pedagógus feladata a visszajelzés, a tanulók egyéni értékelése, míg a szépirodalminál 24 pontszám volt a maximálisan elérhető, amelyekhez a készült javítási útmutató (6. sz. *melléklet*) jól behatárolta az értékelés menetét és pontosságát (F. Hegyi és mtsai, 2004:137–138; 95).

Az első felmérést 2021. december 21–22. végeztük, a Beregszászi Horváth Anna Gimnázium 4. osztályába 29 tanulóból első nap 22-en, második nap 19-en voltak jelen, míg a Nevetlenfalui Középiskola hasonló korosztályában mindkét felmérési napon teljes létszámmal, azaz mind a 16 tanuló részt vett a vizsgálatban.

Az első kutatási forduló a helyzetfelmérésre szolgált, melyet a fejlesztést követően a második mérés eredményeivel terveztünk összehasonlítani. A betervezett, tavaszi mérés azonban nem valósulhatott meg a kialakult geopolitikai helyzet miatt: 2022. február 24-én kirobbant az orosz-ukrán háború, amelynek következtében beszüntették az oktatást a tanintézményekben.

Az eredetileg megfogalmazott kutatási kérdések ezért módosultak, arra kerestük a válaszokat, hogy a tanulók szövegértése megfelel-e az életkoruknak, az ismerettartalmú vagy szépirodalmi szövegek megértési szintje fejlettebb az adott korosztályú gyerekek körében.

3.2. Az eredmények bemutatása és kiértékelése

A feladatlapok kitöltésére azonos idő állt rendelkezésre, 40 perc. A javítási útmutató segítségével pontos, objektív eredmények születtek.

3.2.1. Az ismerettartalmú szöveg eredményeinek bemutatása

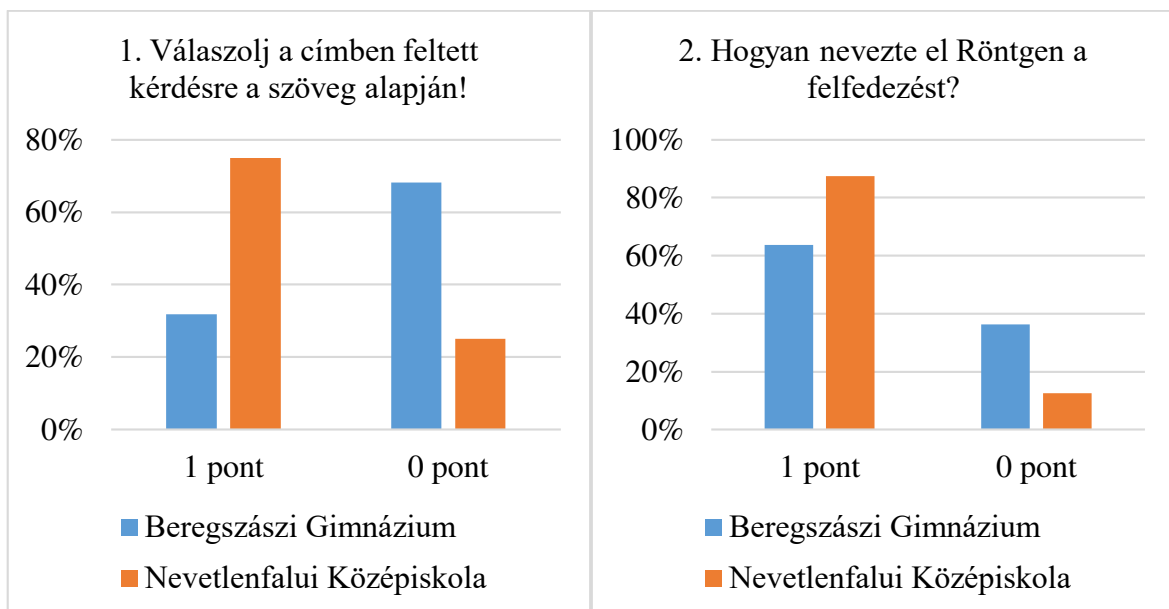
Az ismerettartalmú feladatlap javítása után a következő eredményeket kaptam:

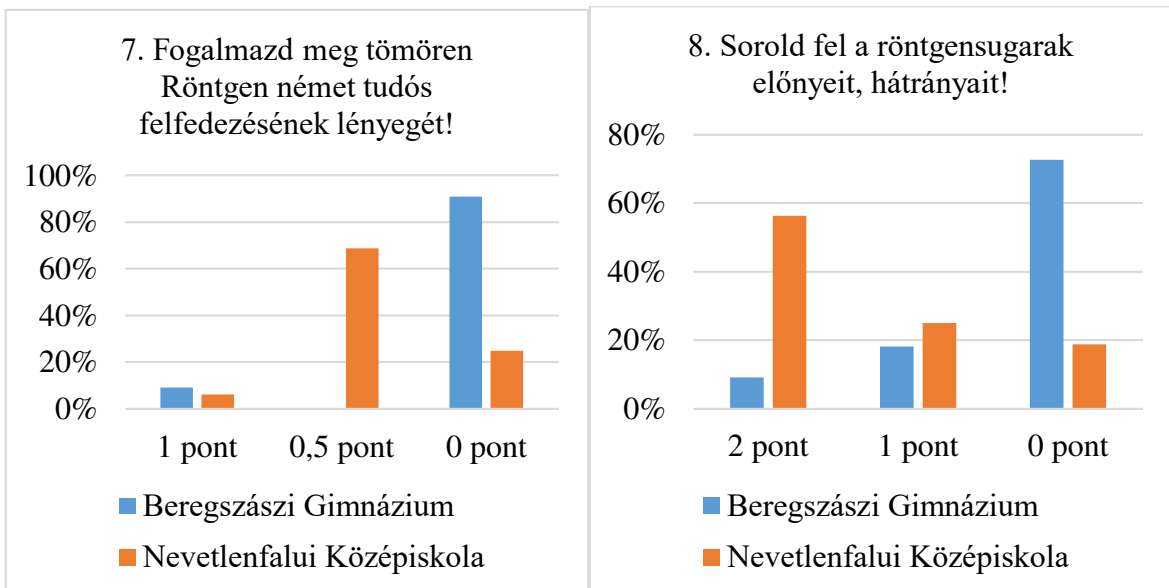
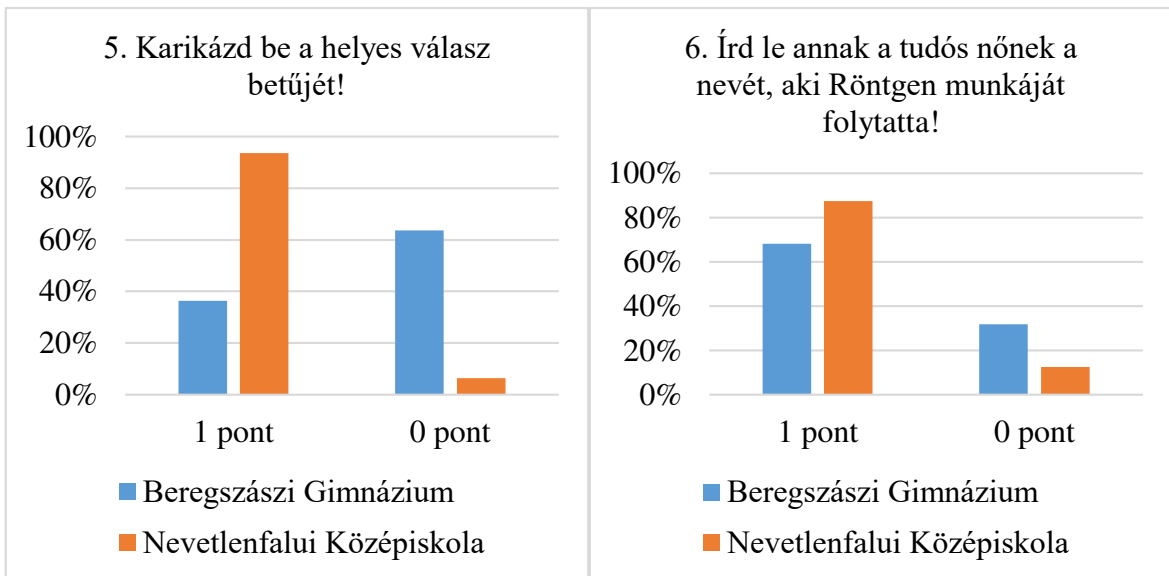
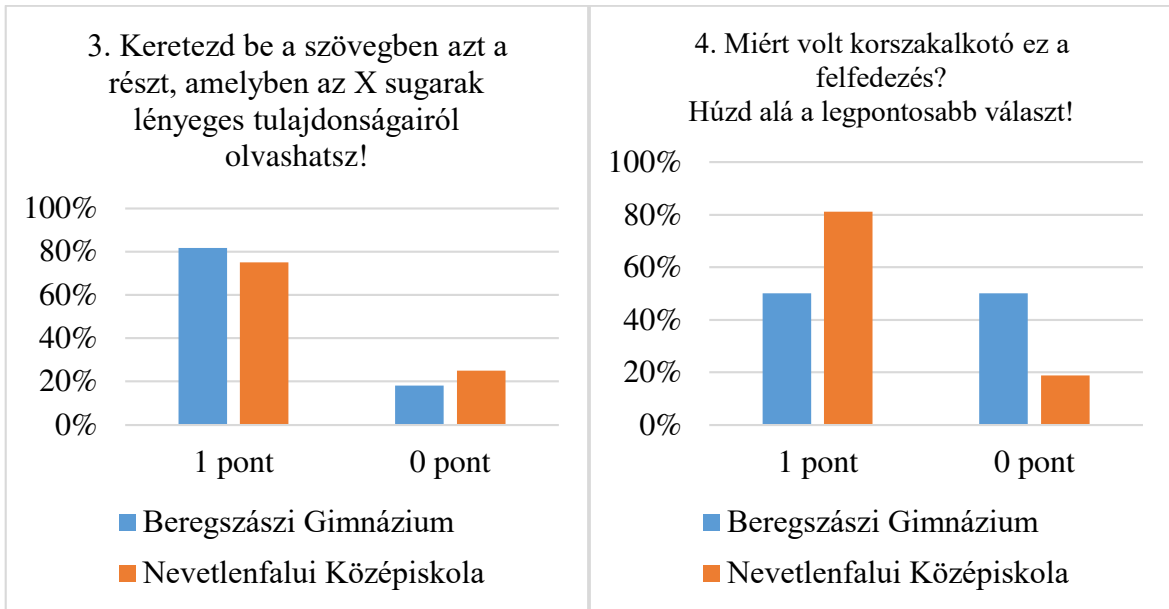
1. Válaszolj a címben feltett kérdésre a szöveg alapján!		
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>
Beregszászi Gimnázium	7 fő (32%)	15 fő (68%)
Nevetlenfalui Középiskola	12 fő (75%)	4 fő (25%)
<i>Összesített eredmény</i>	<i>19 fő (50%)</i>	<i>19 fő (50%)</i>
2. Hogyan nevezte el Röntgen a felfedezést?		
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>
Beregszászi Gimnázium	14 fő (64%)	8 fő (36%)
Nevetlenfalui Középiskola	14 fő (87,5%)	2 fő (12,5%)
<i>Összesített eredmény</i>	<i>28 fő (74%)</i>	<i>10 fő (26%)</i>
3. Keretezd be a szövegben azt a részt, amelyben az X sugarak lényeges tulajdonságairól olvashatsz!		
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>
Beregszászi Gimnázium	18 fő (82%)	4 fő (18%)
Nevetlenfalui Középiskola	12 fő (75%)	4 fő (25%)
<i>Összesített eredmény</i>	<i>30 fő (79%)</i>	<i>8 fő (21%)</i>
4. Miért volt korszakalkotó ez a felfedezés? Húzd alá a legpontosabb választ!		
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>
Beregszászi Gimnázium	11 fő (50%)	11 fő (50%)
Nevetlenfalui Középiskola	13 fő (81%)	3 fő (19%)
<i>Összesített eredmény</i>	<i>24 fő (63%)</i>	<i>14 fő (37%)</i>
5. Karikázd be a helyes válasz betűjét!		
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>
Beregszászi Gimnázium	8 fő (36%)	14 fő (64%)
Nevetlenfalui Középiskola	15 fő (94%)	1 fő (6%)
<i>Összesített eredmény</i>	<i>23 fő (61%)</i>	<i>15 fő (39%)</i>
6. Írd le annak a tudós nőnek a nevét, aki Röntgen munkáját folytatta!		
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>
Beregszászi Gimnázium	15 fő (68%)	7 fő (32%)
Nevetlenfalui Középiskola	14 fő (87,5%)	2 fő (12,5%)

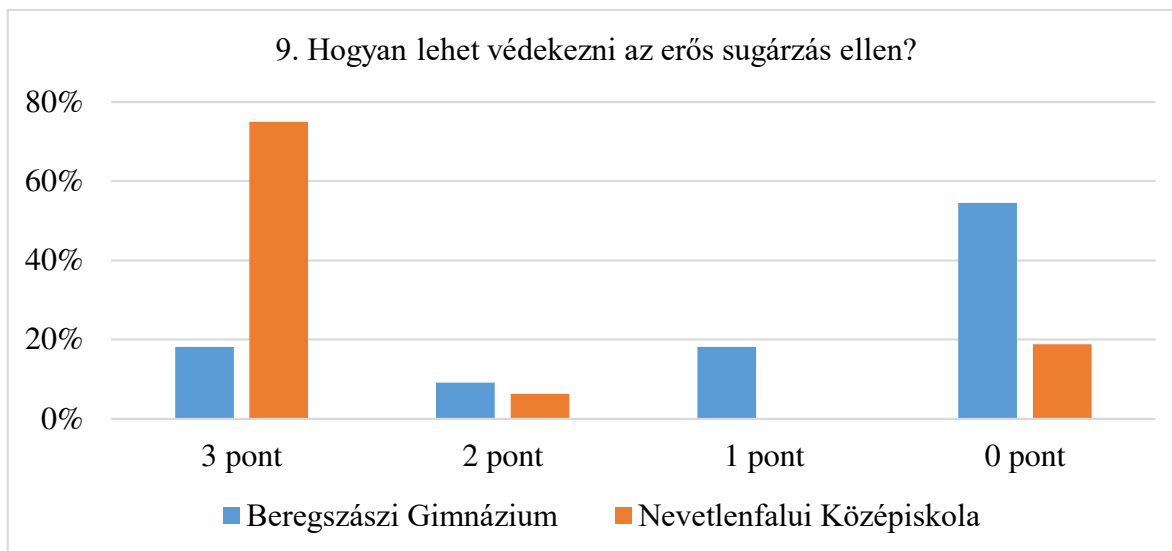
<i>Összesített eredmény</i>	29 fő (76%)	9 fő (24%)		
7. Fogalmazd meg tömören Röntgen német tudós felfedezésének lényegét!				
<i>Elérhet pontszám:</i>	1 pont	0,5 pont	0 pont	
Beregszászi Gimnázium	2 fő (9%)	0 fő (0%)	20 fő (91%)	
Nevetlenfalui Középiskola	1 fő (6%)	11 fő (69%)	4 fő (25%)	
<i>Összesített eredmény</i>	3 fő (8%)	11 fő (29%)	24 fő (63%)	
8. Sorold fel a röntgensugarak előnyeit, hátrányait!				
<i>Elérhet pontszám:</i>	2 pont	1 pont	0 pont	
Beregszászi Gimnázium	2 fő (9%)	4 fő (18%)	16 fő (73%)	
Nevetlenfalui Középiskola	9 fő (56%)	4 fő (25%)	3 fő (19%)	
<i>Összesített eredmény</i>	11 fő (29%)	8 fő (21%)	19 fő (50%)	
9. Hogyan lehet védekezni az erős sugárzás ellen?				
<i>Elérhet pontszám:</i>	3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
Beregszászi Gimnázium	4 fő (18%)	2 fő (9%)	4 fő (18%)	12 fő (55%)
Nevetlenfalui Középiskola	12 fő (75%)	1 fő (6%)	0 fő (0%)	3 fő (19%)
<i>Összesített eredmény</i>	16 fő (42%)	3 fő (8%)	4 fő (11%)	15 fő (39%)

1. sz. táblázat: Mit fedezett fel Röntgen? – ismerettartalmú szöveg eredményeinek bemutatása (saját szerkesztés)

A könnyebb áttekintés érdekében vizsgáljuk meg a tanulók elért pontszámai grafikusán, oszlopdiagramok alakjában:

3. ábra. Mit fedezett fel Röntgen? – ismerettartalmú szöveg eredményeinek grafikus ábrázolása (saját szerkesztés)

Az eredmények kiértékelése során egyértelműen látszik úgy az 1. sz. táblázatban, mint annak grafikus ábrázolásán (3. ábra): a Nevetlenfalui Középiskola 4. osztályos tanulói az ismerettartalmú szöveg feldolgozása során magasabb pontszámokat értek el a feladatlap megoldása során a Beregszászi Horváth Anna Gimnázium hasonló korosztályához képest.

Mivel magyarázható a kapott eredmény? Az ismerettartalmú szövegekkel való gyakoribb munka, a feladattípusokkal való találkozás, annak ismerete előnyt jelenthet. Ugyanakkor a tanulókkal való többszöri találkozás lehetősége, az osztálymunka megfigyelése, melynek során választ kaphattunk volna a kérdésre, meghiúsult, akár csak a tervezett, célirányos fejlesztés, ezért érdemi válaszokat a megfogalmazott kérdésekre nem kaptunk, mindössze a tanulók egyszeri teljesítményét értékeltük.

3.2.2. A szépirodalmi szöveg eredményeinek kiértékelése

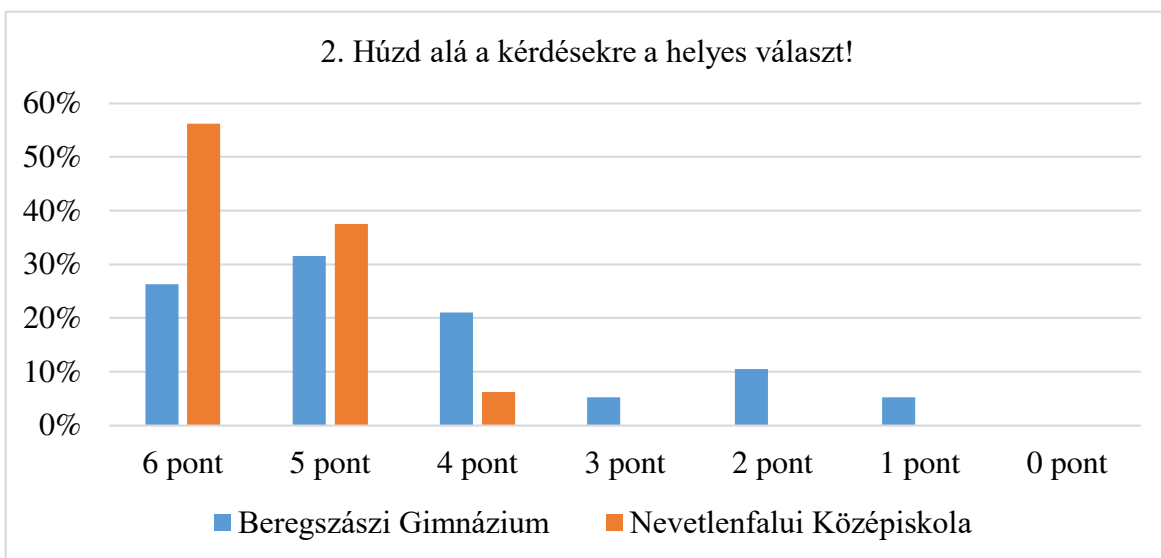
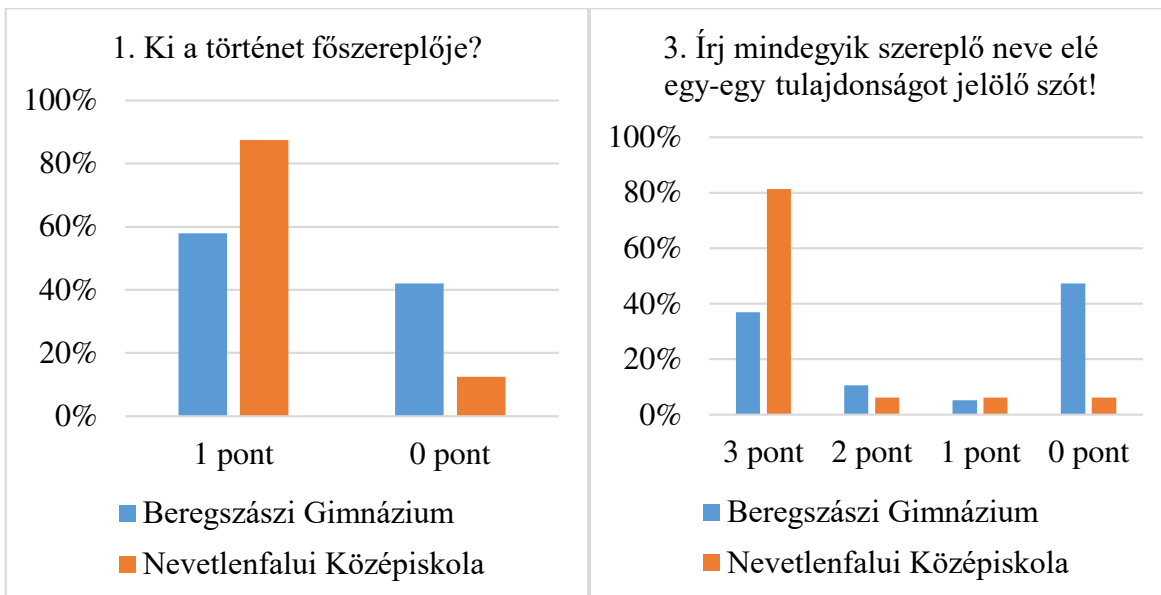
A szépirodalmi feladatlap kijavítása után a következő eredményeket kaptam:

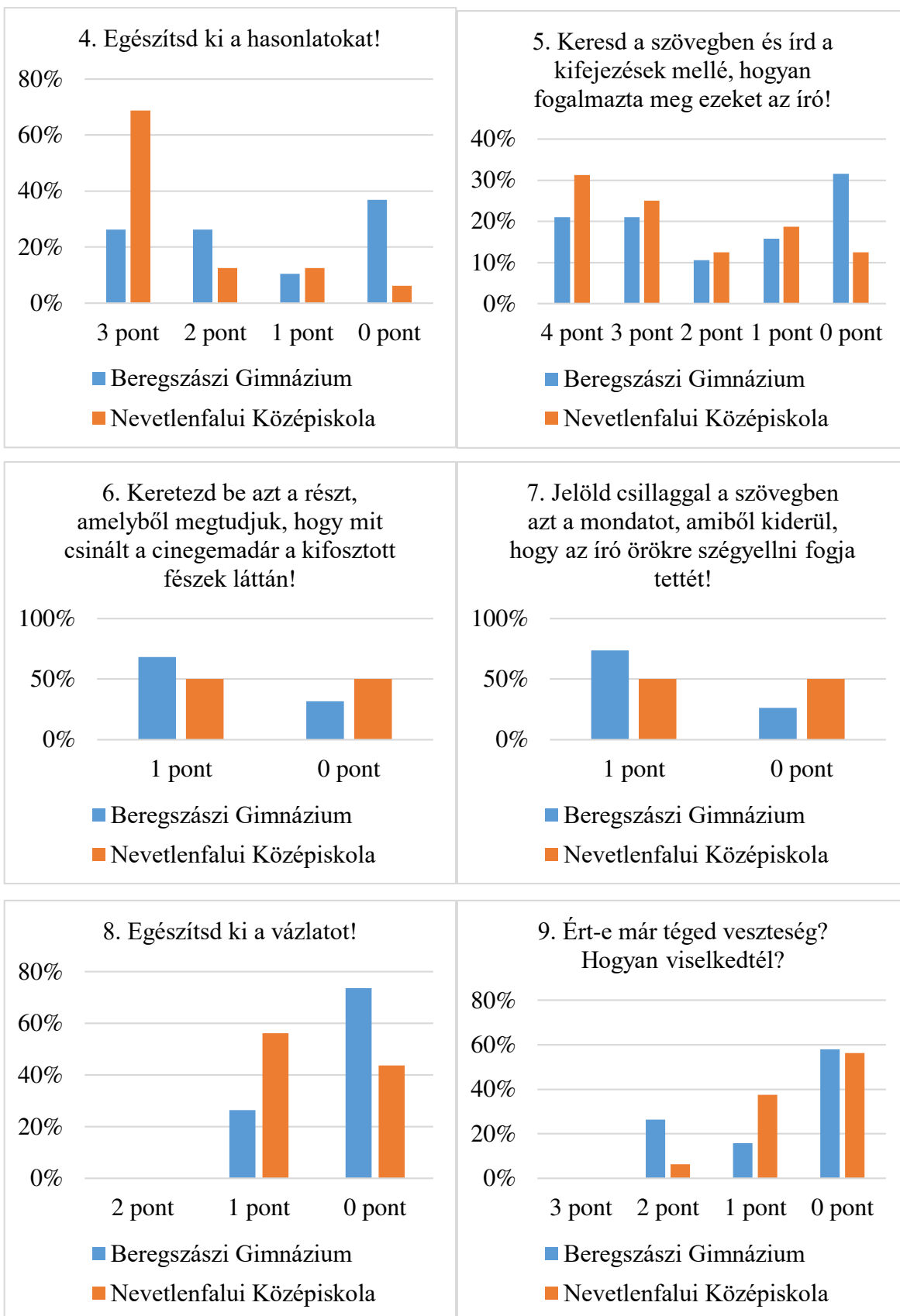
1. Ki a történet főszereplője?							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>					
Beregszászi Gimnázium	11 (58%)	8 (42%)					
Nevetlenfalui Középiskola	14 (88%)	2 (13%)					
<i>Összesített eredmények</i>	25 (71%)	10 (29%)					
2. Húzd alá a kérdésekre a helyes választ!							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>6 pont</i>	<i>5 pont</i>	<i>4 pont</i>	<i>3 pont</i>	<i>2 pont</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>
Beregszászi Gimnázium	5 (26%)	6 (32%)	4 (21%)	1 (5%)	2 (11%)	1 (5%)	0 (0%)

Nevetlenfalui Középiskola	9 (56%)	6 (38%)	1 (6%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
<i>Összesített eredmények</i>	<i>14 (40%)</i>	<i>12 (34%)</i>	<i>5 (14%)</i>	<i>1 (3%)</i>	<i>2 (6%)</i>	<i>1 (3%)</i>	<i>0 (0%)</i>
3. Írj mindegyik szereplő neve elé egy-egy tulajdonságot jelölő szót!							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>3 pont</i>	<i>2 pont</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>			
Beregszászi Gimnázium	7 (37%)	2 (11%)	1 (5%)	9 (47%)			
Nevetlenfalui Középiskola	13 (81%)	1 (6%)	1 (6%)	1 (6%)			
<i>Összesített eredmények</i>	<i>20 (57%)</i>	<i>3 (8,5%)</i>	<i>2 (6%)</i>	<i>10 (28,5%)</i>			
4. Egészítsd ki a hasonlatokat!							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>3 pont</i>	<i>2 pont</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>			
Beregszászi Gimnázium	5 (26%)	5 (26%)	2 (11%)	7 (37%)			
Nevetlenfalui Középiskola	11 (69%)	2 (13%)	2 (13%)	1 (6%)			
<i>Összesített eredmények</i>	<i>16 (46%)</i>	<i>7 (20%)</i>	<i>4 (11%)</i>	<i>8 (23%)</i>			
5. Keresd a szövegben és írd a kifejezések mellé, hogyan fogalmazta meg ezeket az író!							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>4 pont</i>	<i>3 pont</i>	<i>2 pont</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>		
Beregszászi Gimnázium	4 (21%)	4 (21%)	2 (11%)	3 (16%)	6 (32%)		
Nevetlenfalui Középiskola	5 (31%)	4 (25%)	2 (13%)	3 (19%)	2 (13%)		
<i>Összesített eredmények</i>	<i>9 (26%)</i>	<i>8 (23%)</i>	<i>4 (11%)</i>	<i>6 (17%)</i>	<i>8 (23%)</i>		
6. Keretezd be azt a részt, amelyből megtudjuk, hogy mit csinált a cinegemadár a kifosztott fészek láttán!							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>					
Beregszászi Gimnázium	13 (68%)	6 (32%)					
Nevetlenfalui Középiskola	8 (50%)	8 (50%)					
<i>Összesített eredmények</i>	<i>21 (60%)</i>	<i>14 (40%)</i>					
7. Jelöld csillaggal a szövegben azt a mondatot, amiből kiderül, hogy az író örökre szégyellni fogja tettét!							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>					
Beregszászi Gimnázium	14 (74%)	5 (26%)					
Nevetlenfalui Középiskola	8 (50%)	8 (50%)					
<i>Összesített eredmények</i>	<i>22 (63%)</i>	<i>13 (37%)</i>					
8. Egészítsd ki a vázlatot!							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>2 pont</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>				
Beregszászi Gimnázium	0 (0%)	5 (26%)	14 (74%)				
Nevetlenfalui Középiskola	0 (0%)	9 (56%)	7 (44%)				
<i>Összesített eredmények</i>	<i>0 (0%)</i>	<i>14 (40%)</i>	<i>21 (60%)</i>				
9. Ért-e már téged veszteség? Hogyan viselkedtél?							
<i>Elérhet pontszám:</i>	<i>3 pont</i>	<i>2 pont</i>	<i>1 pont</i>	<i>0 pont</i>			
Beregszászi Gimnázium	0 (0%)	5 (26%)	3 (16%)	11 (58%)			
Nevetlenfalui Középiskola	0 (0%)	1 (6%)	6 (38%)	9 (56%)			
<i>Összesített eredmények</i>	<i>0 (0%)</i>	<i>6 (17%)</i>	<i>9 (26%)</i>	<i>20 (57%)</i>			

2. sz. táblázat: Móra Ferenc: A cinegefészek – szépirodalmi szövegfeldolgozás
eredményeinek bemutatása (saját szerkesztés)

A könnyebb áttekintés érdekében vizsgáljuk meg a tanulók elért pontszámait grafikusan, oszlopdigramokon:

4. ábra: Móra Ferenc: A cinegefészek – szépirodalmi szövegfeldolgozás eredményeinek grafikus ábrázolása (saját szerkesztés)

A szépirodalmi szöveg eredményeinek kiértékelése során hasonló helyzet látszik kialakulni az ismerettartalmú szöveggel, jól megfigyelhető a 2. sz. táblázatban, illetve annak grafikus ábrázolásán (4. ábra), hogy a helyzet kicsit árnyaltabb, de hasonlóságok felfedezhetők. Itt is a szövegrészlet kiemelése, bekeretezése (5. és 6. kérdés) feladatnál lett jobb a beregszászi tanulók eredménye a nevetlenfaluikénál, illetve az önálló fogalmazás résznél figyelhető meg hasonló tendencia. Az összes többi feladat megoldása (további 6 kérdés: 1–5. és 8.) jobban sikerült a Nevetlenfalui Középiskola tanulóinak.

Ha összességében vizsgáljuk az eredményeket, akkor beigazolódik, hogy az ismerettartalmú szövegeket megértése fejlettebb a 4. osztályos tanulók körében a szépirodalmi szövegekhez képest (3-4. ábra).

Az eredmények ugyanakkor azt is mutatják, hogy az egyes gondolkodási műveleteken belül azoknak a feladatoknak az esetében a legalacsonyabb a helyes megoldások aránya, amelyek magasabb komplexitási fokkal rendelkeznek.

Ebből a szempontból érdemes kiemelni, hogy a rövid fogalmazás (saját élettapasztalat leírása) és a vázlat kiegészítése feladatoknál az teljes mintavételből egyetlen tanuló sem ért el maximális pontszámot.

Az ilyen hiányosságok arra utalhatnak, hogy a vizsgált 4. osztályos korosztálynál ezen a területen mutatkoznak szövegértési és önkifejezési (szókincs) problémák. Egyben figyelemfelhívás is a pedagógustársadalom számára, hogy mely területekre kell nagyobb hangsúlyt fektetnünk a fejlesztőmunka során.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az olvasással egy teljesen új világ nyílik meg a gyerekek számára. Az olvasottak megértését segítik az előzetes tapasztalatok, ismeretek, melyeket a memóriánk tárol. Minél gazdagabb ez a tárház, annál könnyebben érthető a szöveg. Olvasással ugyanis bővül a szókincs és a szavakhoz kapcsolódó tudás is. Ha olvasás közben ismeretlen szóval találkozik az olvasó, megpróbálja kikövetkeztetni a jelentést a szövegkörnyezetből.

Szakirodalmi mélykutatást végeztem a területen. Azt kellett tapasztalnom, hogy rendkívül nagyszámú alkotás készült a fejlesztési technikák és lehetőségek tárházán. Közös célokat fogalmazznak meg, mindössze a megközelítés, a módszertan, amely az odavezető utat kiválassza.

Szakdolgozatomban olyan alternatívákat mutatok be a szövegértési képesség fejlesztési lehetőségeire az alsó osztályokban. Céлом elérése érdekében különböző szemszögekből mutattam be a fejlesztés területit és lehetőségét. Sikerült az ukrajnai oktatási rendszerrel való párhuzam bemutatása, következtetések levonásával.

Úgy gondolom, hogy céljaink azonosak az olvasástanítás és szövegértés területén: megtanítani az olvasás és szövegértés technikáját, amely megalapozza az értő olvasást. A cél azonos, a különbségek a módszerekben lehetnek. Erről a tanító dönt, a személyiségének leginkább tetsző eszközökkel valósítja meg elképzeléseit a tantervben előírtakat szem előtt tartva.

A kutatás során feltártuk, hogy a 4. osztályos tanulók ismerettartalmú szövegeket jobban és könnyebben megértene a szépirodalmi szövegekkel ellentétben.

Az eredmények ugyanakkor azt is mutatják, hogy az egyes gondolkodási műveleteken belül azoknak a feladatoknak az esetében a legalacsonyabb a helyes megoldások aránya, amelyek magasabb komplexitási fokkal rendelkeznek.

РЕЗЮМЕ

У своїй роботі я хотіла висвітлити різні альтернативні можливості розвитку здатності до розуміння текстів у початкових класах, що часто є проблемним питанням. Для вимірювання рівня розуміння тексту існують різні методики, прийоми, та техніки за допомогою яких можна отримати картину про вміння, навички та розвиток учнів.

В своїй бакалаврській роботі я намагалася розкрити способи та прийоми розвитку в учнів різнобічних умінь, розуміння та опрацювання текстів. Окрім вивчення та дослідження спеціальної літератури в дослідженні особливий акцент відвела на демонстрування різноманітних завдань, технік, а також типових вправ.

В цій галузі я проводила ґрунтовні дослідження використовуючи спеціальну літературу та проводячи тестування. Внаслідок чого, я дійшла до висновку, що ця тема є досить актуальною, адже їй присвячено велику кількість праць, це можна простежити у розвитку прийомів та методів.

Для досягнення своєї мети я опрацювала різнобічні галузі розвитку та можливості. Вдалося показати паралелі з освітньою методикою України із визначенням доцільних висновків.

Отже, узагальнюючи проведені дослідження, можна дійти висновку, що учні четвертих класів краще усвідомлюють тексти пізнавального характеру, ніж художню літературу. Проте, разом з цим результати показують і те, що на різних стадіях усвідомлення завдань, нижчу результативність показують ті вправи, які характеризуються вищим рівнем складності компетентності.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Adamikné Jászó Anna (2003): Csak az ember olvas. Az olvasás tanítása és lélektana. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához. Tinta Kiadó, Budapest, pp. 111–135.
- Andrásfalvy Bertalan (1992): A másik anyanyelv. In: Győri-Nagy Sándor – Kelemen Janka (szerk.) Kétnyelvűség a Kárpát-medencében II. Pszicholingva Nyelviskola – Széchenyi Társaság, Budapest, pp. 5–10.
- Cs. Czachesz Erzsébet (1998): Olvasás és pedagógia. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, p. 159.
- Csépe Valéria (2006): Az olvasó agy. Akadémiai Kiadó, Budapest, p. 207.
- Dankó Ervinné (2005). Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában. Óvodapedagógusok, tanítók és szülők könyve a három-hétévesek fejlesztéséhez. OKKER Kiadó, Budapest.
- Derzsavnij sztandart // Державний стандарт (2020): Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти. Кабінет Міністрів України постанова від 30 вересня 2020 р. № 898. Київ.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п#n185>
Letöltve: 2021. március 23.
- F. Hegyi Marianna, Medvegy Tilda, Varga I. Erika (szerk., 2004): A szövegértő olvasás mérése. Általános iskola 2-6. osztály. Győr-Moson-Sopron Megye Köznevelési Közalapítvány, Győr, pp. 73-74, 95, 122, 137-138.
- Fábián Beáta (2016): Kárpátaljai középiskolások problémamegoldó és szövegértési képességeinek vizsgálata az anyanyelvi oktatás szemszögéből. In: Váradi Tamás (szerk.) Doktoranduszok tanulmányai az alkalmazott nyelvészet köréből 2016. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, pp. 3–18.
- Fenyő D. György (szerk., 2006): Kiből lesz az olvasó? Animus Kiadó, Budapest.
- Gósy Mária (1996): Az elhangzott szöveg és az olvasott szöveg megértésének összefüggéseiről. Magyar Nyelvőr 2, Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 168–171.
- Gósy Mária (2005): Pszicholingvisztika. Osiris Kiadó, Budapest, p. 401.
- Józsa Krisztián (szerk., 2006): Az olvasási képesség fejlődése és fejlesztése. Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest
- Kernya Róza (szerk., 2006): Az anyanyelvi nevelés módszerei. Általános iskola 1–4. osztály. Trezor Kiadó, Budapest, pp. 5-9.

- Kovácsné Dávid Katalin (2018): Az olvasási és szövegértési képességek fejlesztése különböző életkorokban. Academia Kiadó, Budapest.
- Laczkó Mária (2007): A szóelőhívási folyamatban és a szóértési nehézségekben mutatkozó nyelvi hátrány. Új Pedagógiai Szemle 12, pp. 53–66.
- Laczkó Mária (2008): Anyanyelvi szövegértés és grammatikai tudás. Új Pedagógiai Szemle 1, pp. 12–22.
- László János (1999): Társas tudás, elbeszélés, identitás. A társas tudás modern szociálpszichológiai elméletei. Kariosz – Scientia Humana, Budapest.
- Lénárd Ferenc (1979): Képességek fejlesztése a tanítási órán. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest, pp. 47–48
- Nagy József (2004): Olvasástanítás: a megoldás stratégiai kérdései. Iskolakultúra, 2004/3. szám, Szeged. p. 19.
- Nagyné Császi Ildikó (2009): Szövegértést fejlesztő gyakorlatok az anyanyelvi kommunikáció kulcskompetencia fejlesztéséhez. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Anyanyelv-pedagógia, 2009/3. szám.
- Nyíri Istvánné (2007): Szövegértést fejlesztő gyakorlatok, Apáczai Kiadó, Celldömölk
- Tolcsvai Nagy Gábor (2001): A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Torgyik Judit (2004): Multikulturális társadalom, multikulturális nevelés. Új Pedagógiai Szemle 4–5, Budapest, pp. 4–15.
- Tóth Beatrix (2006): A szövegértés elmélete és gyakorlata. Magyar Nyelvőr, Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 457–469.
- Zakonodavstvo Ukrajini // Законодавство України (2019):
Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти.
Кабінет Міністрів України постановою від 24 липня 2019 р. № 688. Київ.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п>
Letöltve: 2019. november 11.

MELLÉKLET

**A magyar nyelv és olvasás oktatásának kerettanterve
az elemi iskola 1. és a 2. osztályban
(fordítás ukrán nyelvből)**

1. osztály (évfolyam)	
Fejlesztési követelmények	Tevékenységek/Ismeretek
«Szóbeli kommunikáció» tematikai egység	
<p>A tanuló: <i>megérti</i> az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol; <i>bekapcsolódik</i> a közös tevékenységekbe, didaktikai játékokba, közben <i>végrehajtja</i> a hallott utasításokat; <i>hallgatja</i> és <i>megérti</i> a rövid kijelentéseket; <i>válaszol</i> a szöveghez kapcsolódó kérdésekre (<i>Ki? Mi? Hol? Mikor? Hogyan?</i>); <i>elmeséli</i> a hallott szöveg tartalmát; <i>kifejezi</i> saját érzelmeit és érzéseit a hallottakról; <i>elmondja</i>, mi keltette fel az érdeklődését a hallottakban; <i>szerepenként eljátssza</i> az ismert meséket (a tanulókkal vagy a tanítóval); <i>bekapcsolódik</i> a számára érdekes beszéd témákba; <i>önállóan alkot</i> replikákat (kérdéseket) a beszédpartneréhez egy jól ismert témában, felelet választós mondókákban; <i>figyelmesen hallgatja</i> beszédpartnerét és <i>megfelelően, illendően válaszol</i> kérdéseire; <i>használja</i> a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit (megszólítás, köszönés, bocsánatkérés, köszöntés, kérés); beszéd közben megfelelően <i>használja</i> a nem verbális kifejező eszközöket (mimika, arcjáték, tekintet, stb.) <i>helyesen</i> veszi a levegőt, gazdálkodik a levegővel. <i>megfigyeli és utánozza</i> a tanító beszédében a beszédritmust, felolvasásban rövid versekben, mondókákban. (2-3 mondat); <i>elmeséli</i> az ismert meséket, rövid történeteket képek, kérdések, vázlat alapján;</p>	<p>Feladatok utasításának értelmezése.</p> <p>A hallottak analízise és interpretációja. Szöveghez kapcsolódó kérdések megválaszolása.</p> <p>A hallott szöveg értelmezése.</p> <p>A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatainak helyes használata. Szókincsfejlesztés (megszólítás, köszönés, bocsánatkérés, köszöntés, kérés).</p> <p>Mondatok alkotása szóban.</p>

<p><i>egyedül alkot</i> rövid, összefüggő mondatokat kép, hallott szöveg, élettapasztalat vagy megadott téma alapján.</p>	
<p>«Olvasunk» tematikai egység</p>	
<p>A tanuló: azismert és begyakorolt szöveget <i>folyékonyan olvassa fel</i> (a nehezebb szavakat – szótagolva); az olvasás során <i>megérti</i> a szavak többségének jelentését, <i>felfigyel</i> az ismeretlen szavakra, <i>megkérdezi</i> azok jelentését a felnőttektől; <i>helyes hanglejtések olvassa</i> a mondatokat, a beszélő szándékának és a mondatvégi írásjelnek megfelelően (előzetes felkészülés után); <i>képes</i> egyszerű irodalmi szövegek felismerésére annak műfaji jellemzői alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); <i>olvas</i> verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmiműveket és tudományos szövegeket (gyermek enciklopédiát, újság cikkeket, folyóiratokat); <i>felismeri</i> a szöveg szerkezetében a címet; <i>felismeri</i> a cím, a tartalom és az illusztráció kapcsolatát; <i>a szöveg megértését</i> bizonyítja a következő tevékenységekkel: <i>elmeséli</i> a cselekményt, <i>megnevezi</i> a főszereplőket, <i>válaszol</i> a kérdésekre; <i>megmagyarázza</i>, hogy milyen szavak segítségével írja le a költő a főszereplő személyiségét, kinézetét, írja le a helyszínt stb. (a tanító segítségével); <i>elmondja</i> az olvasott mese tartalmát, vagy annak megadott részét illusztrációk, a tanító kérdései alapján; <i>kifejezi saját nézeteit</i> az olvasmányról: jó- / rossz cselekmény, mi tetszett / mi nem tetszett a műben, mi volt a legérdekesebb; <i>szerepenként olvassa</i> az olvasmány párbeszéd részét, megfelelően <i>használja</i></p>	<p>Az olvasáshoz szükséges képességek és rész-képességek fejlesztése (fonémahallás, megkülönböztető képesség, figyelem, tempó, ritmus, szókincs, nyelvhasználati szabályok, kommunikációs képességek, irányok felismerése, relációs szókincs, nyelvi tudatosság).</p> <p>Egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján.</p> <p>Az olvasott szöveg értelmezése. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.</p> <p>Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találókérdés, mese, szereplő).</p> <p>Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése.</p> <p>Ajánlott irodalmi művek: – magyarnép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. – ismerkedés a koruknak megfelelő hazai kisebbségek és más népek irodalmának alkotásaival. (pl. Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai);</p>

<p>olvasás közben a hanglejtéseket, arcjátékot, tekintetet (előzetes felkészülés alapján); <i>van fogalma</i> a legelterjedtebb információforrásokról: gyermekkönyvek, újságok, enciklopédiák, internet, könyvtár; <i>megkülönbözteti</i> a verbális és vizuális információt a szövegben; <i>eligazodik</i> a különböző információforrások tartalmában; <i>megnevezi és megtalálja</i> a gyermekkönyvek, mesék szerkezeti részeit (író, cím, illusztrációk), amelyek alapján <i>következteti</i>, hogy miről szólhat a könyv (olvasmány); <i>helyesen nevezi meg</i> a könyvet, irodalmi művet: először a szerzőjét, majd a címet; <i>megkülönbözteti</i> a mesét, elbeszélést és verset a kiadványokban szerkezeti felépítésük alapján; <i>betartja</i> az olvasáshoz szükséges helyes testtartást, a könyvhasználat szabályait (felnőtt felügyelete alatt); <i>érdeklődik, pozitívan áll</i> a könyvekhez, a különböző műfajok olvasásához; <i>beszél</i> olvasási érdeklődési köréről; <i>elmondja</i>, hogy miről (kiről) szeret olvasni; <i>megnevezi</i> kedvenc irodalmi hőseit, szereplőit.</p>	<p>– tudományos, ismeretterjesztő gyermek kiadványok (enciklopédiák); – gyermek folyóiratok; <i>A gyermekirodalom témái:</i> a Haza, a Szülőföld szeretete, a család, élő- és élettelen természet, gyerekek, iskolai élet, barátság, jóság, becsületesség, vidám történetek.</p>
<p>«Kommunikálunk írásban» tartalmi egység</p>	
<p>A tanuló: <i>ír</i> írott betűkkel, betartja a grafikai, technikai, higiéniai követelményeket: az írás megkezdése előtt <i>felveszi</i> tudatosan a helyes testtartást; helyesen <i>tartja</i> a tollat (ceruzát); a füzetet a padon a bal vagy jobb kézzel való írás követelményeinek megfelelően <i>helyezi</i> el; <i>eligazodik</i> a lapon (füzet oldalán), valamint a füzet grafikus rácsán; <i>megnevezi és leírja</i> az ábécé kicsi és nagy betűit, egyforma dőléssel, magassággal, szélességgel; <i>kitalálja és felírja</i> a rajz megnevezését, címet ad a szöveghez (a tanító segítségével);</p>	<p>Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése. A szabályos betűalakítás és -kapcsolás gyakorlása. A párbeszéd írásbeli szerkesztésének szabályai. Saját írásbeli kifejezések alkotása. Írásbeli munkák ellenőrzése Társalgás digitális eszközök segítségével (társalgáshoz való rövid írásos, írásbeli kifejezések digitális eszközök segítségével – kérdés, bocsánatkérés, köszönet, kívánság, kérés, köszöntés, meghívás, tanácsadás, beleegyezés, elutasítás stb., piktogramok érzelmek</p>

<p>illusztráció alapján mondatokat <i>alkot és ír</i> (önállóan és a tanító segítségével); <i>betartja</i> az írásbeli munkák megformálásának kultúráját; <i>ellenőrzi</i> a leírtakat; <i>észreveszi és kijavítja</i> az írásban elkövetett hibáit (grafikai, helyesírási, írásjelek) önállóan vagy a tanító segítségével.</p>	<p>ábrázolásához (hangulatjelek, ezen belül smiley-k grafikai ábrázolása).</p> <p>Magatartási szabályok és biztonság az online térben (a világhálón).</p>
<p>«Felfedezzük a médiát» tartalmi egység</p>	
<p>A tanuló: <i>Értelmezi</i> az egyszerű média termékeket (képeket, képregényeket, gyermek folyóiratokat, stb.); <i>részt vesz</i> a média termékek tartalmának és alakjának a megbeszélésében; <i>kifejezi</i> saját gondolatait és érzelmeit az egyszerű médiatartalmakat illetően.</p>	<p>A médiáról való elképzelés, médiaműveltség (rendeltetés (cél) és célközönség (Ki fogja ezt nézni/hallgatni? Miért?); igaz és hamis információ).</p> <p>Vizuális média (a könyv, mint az információ forrása; folyóiratok; újságok; fénykép, mint az információ forrása (például: tájkép, arckép, életkép); a rajz, mint az információ forrása. Képregény).</p> <p>Audiovizuális média (rajzfilmek, kedvenc hős, hang, zene a rajzfilmben, rajzfilmek megtekintéséhez szükséges kiválasztási kritériumok; mozi (információs rendeltetése).</p>
<p>«Felfedezzük a nyelvtani jelenségeket» tematikai egység</p>	
<p>A tanuló: <i>megkülönbözteti</i> a magán- és mássalhangzókat hangzásuk és kiejtési módjuk szerint; <i>helyesen ejti ki</i> a hangokat; a hallott szó hangjait <i>megismétli, felidézi</i> (asszimilációs jelenség nélkül); <i>megmagyarázza</i> a szó jelentésének változását valamely hang cseréjének következtében; a beszéd hangjait írásban betűkkel <i>jelöli</i>; <i>megismétli</i> a betűk ábécés megnevezéseit; <i>megmagyarázza</i> a hangok és betűk közötti kapcsolatot a szótagban, szóban; <i>szótagokra bontja</i> a szavakat; <i>kapcsolatot keres</i> a szó és az adott tárgy, cselekvés, tulajdonság, szám ábrázolása között; <i>megkülönbözteti</i> a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat;</p>	<p>A beszéd hangjainak megfigyelése, azok helyes ejtése.</p> <p>Hangok betűkkel való jelölése.</p> <p>Gyakorlatok szavak szótagokra való bontására különböző szabályokra (hosszú egyjegyű és kétjegyű mássalhangzóval: szel-lő, ket-tő, haty-tyú, asz-szony, stb.) Szavak lexikai jelentésének megfigyelése.</p>

<p><i>felismeri</i> a többjelentésű szavakat; <i>kiegészíti</i> a szavak tematikus csoportjait; <i>felismeri és megkülönbözteti</i> a tárgyakat, tulajdonságokat, cselekvést, számot megnevező szavakat; <i>felteszi</i> a szavakhoz a <i>ki? mi? milyen? milyenek? mit csinál? mennyi?</i> kérdéseket; <i>felismeri</i> a mondatot a grafikus útmutatók szerint (nagybetű az elején, írásjel a végén); <i>meghatározza</i> a szavak mennyiségét a mondatban, amely 1-4 szóból áll; <i>intonálásukat tekintve helyesen kiejti</i> (olvassa) a kijelentő, kérdő és felszólító mondatokat és megfelelően <i>formálja</i> azokat írásban (megfelelő írásjeleket alkalmaz); <i>betartja</i> a nagybetű használatának szabályát a mondat elején; <i>kiegészíti</i> a mondatot 1-2 tartalmilag odaillő szóval; <i>ábra</i> (rajz) alapján, adott szavak segítségével, adott témára mondatot <i>állít össze</i>; <i>van elképzelése</i> a szövegről (gyakorlatilag megkülönbözteti azt a mondattól); <i>címet választ</i> a szöveghez; <i>meghatározza</i> a szövegben lévő mondatok mennyiségét (2-4 mondatból), <i>megállapítja</i> azok határait a grafikus útmutatók szerint.</p>	<p>Megismertetés a tárgyakat, tulajdonságokat, cselekvést, számot jelölő szavakkal. Mondatok megfigyelése és szerkesztése.</p> <p>A betű mint a hang jele. Az ábécé. Nagybetű az emberek nevében, állatok becenevében és földrajzi megnevezésekben (városok, folyók megnevezései).</p> <p>Az írásbeli kifejezés szabályai (nagybetű a mondat elején, pont, felkiáltó jel, kérdőjel a mondat végén, szavak elválasztásának szabályai).</p> <p>A helyesírási szótár, mint a helyesírás leellenőrzésének forrása. A szótár felépítése, alkalmazásának sajátosságai.</p> <p>A nyomtatott szöveg, mint a helyesírás mintája.</p> <p>A szerkesztés, mint a szöveg tökéletesítésének módja.</p>
--	---

2. osztály (évfolyam)

Fejlesztési követelmények	Tevékenységek/Ismeretek
«Szóbeli kommunikáció» tematikai egység	
<p>A tanuló: <i>megérti</i> az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre <i>értelmesen válaszol, visszakérdez</i>; hallás után <i>végrehajtja</i> a tanító által adott tanulmányi feladatokat; <i>felfogja</i> a monológ kijelentéseket, a szóbeli információt konkrét céllal használja; <i>válaszol és feltesz kérdéseket</i> az elhangzott témához; <i>visszamondja</i> a szöveg fő tartalmát; <i>kiválasztja</i> a számára legérdekesebb információt a hallottakból és <i>megvitatja</i> azt társaival; <i>véleményt alkot</i> az elhangzottról, az eseményekről, szereplőkről; <i>elmondja</i> a saját érzéseit, amelyet a szöveg váltott ki belőle;</p>	<p>Feladatok utasításának értelmezése.</p> <p>A hallottak analízise és interpretációja. Szöveghez kapcsolódó kérdések megválaszolása.</p> <p>A hallott szöveg értelmezése.</p>

<p><i>megmagyarázza</i> mi tetszett neki és mi nem; <i>részt vesz</i> a párbeszédnek, népköltészeti alkotások, mesék, versek eljátszásában; <i>megfelelően használja</i> a hang erejét, a beszéd ritmusát, mimikáját, gesztusait, mozdulatait; <i>bekapcsolódik</i> a párbeszédbe, <i>fenntartja</i> és <i>kezdeményezi</i> a párbeszédet a már jól ismert és kedvelt témáról; <i>alkalmazza</i> a beszéd etikettet (udvarias kifejezéseket); <i>betartja</i> a társalgási szabályokat; a helyzetnek megfelelően <i>használja</i> a nonverbális kommunikáció eszközeit (gesztus, mimika, stb.); <i>szabályozza</i> légzését, hang erejét, beszédütemét a társalgás folyamán; <i>elmondja</i> a szöveg tartalmát segédeszközök alapján (illusztráció, vázlat, kulcsszavak, szókapcsolatok); saját véleményét <i>alkot</i> az illusztrációkról; <i>elmeséli</i> a saját megfigyeléseit és benyomását, eseményeket a saját életéből; <i>magabiztosan fejezi ki</i> saját gondolatait.</p>	<p>Szóbeli információ értékelése.</p> <p>A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatainak helyes használata. Szókincsfejlesztés (megszólítás, köszönés, bocsánatkérés, köszöntés, kérés).</p> <p>Mondatok alkotása szóban.</p>
---	--

«Olvasunk» tartalmi egység

<p>A tanuló: helyesen, öntudatosan, folyékonyan, egész szavakkal <i>olvassa</i> az egyszerű tartalmú és formájú szövegeket; <i>kifejezi</i> a kezdetleges készségeit néma olvasásból; <i>megmagyarázza</i> a szavak egyenes és átvitt értelmének többségét; <i>megtalálja</i> a szövegben az ismeretlen szavakat, tisztázza jelentését használva a lábjegyzetet, értelmező szótárt (tanítói segítséggel); <i>helyesen használja</i> a hanglejtést egyszerű mondatoknál (kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító, óhajtó); a szöveg tartalmától függően <i>alkalmazza</i> a kifejező olvasás eszközeit: szabályozza az olvasás tempóját, hang erejét, légzését (önállóan vagy a tanító utasítására); <i>önállóan olvas, megkülönbözteti</i> az előző órákon tanult kisebb formájú népköltészeti alkotásokat és irodalmi műfajokat (mese, vers, elbeszélés), <i>helyesen megnevezi őket</i>, meghatározza érzelmi hangulatát; <i>önállóan olvas és megkülönbözteti</i> a nem szépirodalmi szövegeket, melyből hiányzik a</p>	<p>Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése.</p> <p>Egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján.</p>
---	---

<p>párbeszéd és a képletes kifejezések, de jelen vannak benne a tudományos fogalmak, tények, történelmi dátumok;</p> <p>a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek felépítésében <i>kiemeli</i> a címet, az illusztrációkat, sémákat, táblázatokat és ezeket <i>felhasználja</i> a szöveg tartalmának jobb megértésére;</p> <p><i>érti</i> a szöveg fő gondolatait és tartalmát (tanító segítségével) a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegben; <i>megmagyarázza</i> mikor, hol játszódna az események;</p> <p><i>helyesen nevezi meg</i> a szereplőket a szépirodalmi szövegben, <i>kiemeli</i> a szöveg főszereplőit;</p> <p><i>felsorolja</i> az érdekes tényeket, fontos eszméket az információs szövegben;</p> <p><i>meghatározza</i> a szereplők és az események közötti kapcsolatot;</p> <p><i>kérdéseket tesz fel</i> az elolvasott szöveghez azzal a céllal, hogy pontosítja saját szövegértését;</p> <p><i>felismeri és megnevezi</i> a szövegben az átvitt értelmű szavakat, kifejezéseket és <i>megmagyarázza</i> szerepüket a szövegben (tanító segítségével);</p> <p><i>átadja</i> (részletesen vagy egy részletet) a mű vagy annak egy epizódjának tartalmát betartva a logikai sorrendet, figyelembe véve a szöveg felépítését: bevezetés, tárgyalás, befejezés;</p> <p><i>megmagyarázza, értékeli</i> és véleményt alkot tetteiről (tanító segítségével);</p> <p><i>elmeséli</i> élményeit és érzéseit az olvasottakról (mi tetszett/ mi nem tetszett/mi volt érdekes/és nem érdekes/mi újat tanult);</p> <p>a szövegből tényekkel <i>támasztja alá</i> a gondolatait;</p> <p>az elolvasott tartalmat <i>összeköti</i> saját tudásával, előzetes olvasói valamint saját érzelmi élettapasztalataival;</p> <p><i>kifejezi</i> saját hozzáállását az eseményekhez, a szereplők tetteihez illusztráció készítésével, szavalással, a történet egyes részeinek eljátszásával (verbális és nonverbális eszközök alkalmazásával);</p> <p><i>improvizál</i>, mesék, versek, elbeszélések alapján párbeszédet alkot;</p> <p><i>részt vesz</i> az olvasmány megbeszélésében: érdeklődő és figyelmes <i>hallgatója</i> a többi beszélgető társának, toleráns a véleményükkel szemben, társalgási szinten <i>magyarázza</i> véleményét, észrevételeit;</p>	<p>Az olvasott szöveg értelmezése.</p> <p>Szépirodalmi művek nyelve: párbeszéd, monológ, elbeszélő művészi kifejezés eszközei a szövegben (összehasonlítás, metafora, stb., szakszavak bevezetése nélkül), a szavak egyenes és átvitt értelme a szépirodalmi szövegben; szavak és kifejezések, amelyek jellemzik a szereplőt, az eseményeket; vers (rím, ritmus, hangulat a versben, hangerő és tónus, a vers olvasásának üteme, érzelmi hatás, stb.)</p> <p>Ösztönös tapasztalat formálása az olvasottak tartalma alapján.</p> <p>Gyerek könyvek használata.</p> <p>Ajánlott irodalmi művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. – ismerkedés a koruknak megfelelő hazai kisebbségek és
--	--

ismeri és megnevezi a legfontosabb információ szerzésre alkalmas forrásokat: internet, könyvtár, televízió, gyerek folyóiratok, újságok, könyvek; a tananyag szövegeiben *megtalálja* a tanító által feltett kérdésekre a válaszokat; *keresési tapasztalatait* alkalmazza különböző gyerekkiadványok esetében; a szövegekben *megérti és alkalmazza* a különböző grafikus ábrákat (táblázat, séma, ...); *elemzi* a kapott információkat, a felnőttektől pedig megerősítést, igazolást vár; a kapott információkat *alkalmazza* tanulmányi tevékenységében és a gyakorlati megfigyelései során; a szövegből nyert információkat verbálisból vizuálisba alakítja át (rajz, mesefilm, táblázat stb.); *ismerkedni kezd* a gyerekkönyvekkel, azok fedőlapjával, címlapjával, illusztrációival, tartalmával); képes előre felmérni az olvasmányok tartalmát már néhány közölt elem alapján; *képes megkülönböztetni* a könyvek típusát tartalmuktól függően: elbeszélések, szöveggyűjtemény, enciklopédia, gyerekfolyóirat, szótár; az adott témának megfelelően *képes könyvet választani*: mese az állatokról, kalandkönyvek, fantasztikus könyvek stb. *meghatározza* olvasmányának célját (a szükséges információ megszerzésének érdekében), osztályozza, *elolvassa* a megfelelő könyveket, megmagyarázza választását; *elolvassa* a könyveket, azok egyes epizódjait a szöveg pontosabb megértéséért és az olvasási készség fejlesztése céljából; *van fogalma* a gyerekkönyvek műfajáról; *megnevezi* azokat az elbeszéléseket, gyerekkönyveket, amelyek elnyerték tetszését, elmeséli a legérdekesebb epizódokat; *megnevezi* néhány általa elolvasott könyv íróját; *megnevezi* Magyarország állami jelképeit, nemzeti szimbólumait, a magyar népszokásokat *meghatározza* olvasmányának célját (a szükséges információ megszerzésének érdekében), osztályozza, *elolvassa* a megfelelő könyveket, megmagyarázza választását;

más népek irodalmának alkotásaival. (pl. Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai); – tudományos, ismeretterjesztő gyermek kiadványok (enciklopédiák); – gyermek folyóiratok; *A gyermekirodalom témái:* a Haza, a Szülőföld szeretete, a család, élő- és élettelen természet, gyerekek, iskolai élet, barátság, jóság, becsületesség, vidám történetek.

<p><i>elolvassa</i> a könyveket, azok egyes epizódjait a szöveg pontosabb megértéséért és az olvasási készség fejlesztése céljából; <i>van fogalma</i> a gyerekkönyvek műfajáról; <i>megnevezi</i> azokat az elbeszéléseket, gyerekkönyveket, amelyek elnyerték tetszését, elmeséli a legérdekesebb epizódokat; <i>megnevezi</i> néhány általa elolvasott könyv íróját; <i>megnevezi</i> Magyarország állami jelképeit, nemzeti szimbólumait, a magyar népszokásokat.</p>	
«Kommunikálunk írásban» tartalmi egység	
<p>A tanuló: <i>helyesen ír</i>, tisztán, precízen, egyformán döntve a betűket; <i>betartja</i> az írás higiéniai szabályait; a címet önállóan írja a megfelelő helyre, ügyel a margóra, a sor kezdetére és végére, az új bekezdése; a javításai precízek; a verseket oszlopokba képes rendezni; a táblázatba a szavakat a megfelelő helyre írja; <i>tisztában van</i> az írásbeli értesítések fogalmával (hirdetmény, levél, üdvözlőlap stb.); képes önállóan megtervezni írásbeli dolgait (méret, szín, betűtípus, stb.); <i>helyreállít</i> 3-4 mondatos deformált szöveget; egy általa jól ismert témáról képes rövid véleményt megfogalmazni és leírni; <i>leellenőrzi és kijavítja</i> (a tanító segítségével) az általa leírt szöveg helyesírását; <i>kiküszöböli</i> a gyakori szóismétlést rokon értelmű szavak használatával.</p>	<p>Az íráskészség kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Írásbeli kifejezőképesség kialakítása.</p> <p>Szöveg ellenőrzése és szerkesztése.</p>
«Felfedezzük a médiát» tartalmi egység	
<p>A tanuló: <i>kezeli</i> az egyszerű média termékeket; <i>megvitatja</i> az egyszerűbb médiaszövegek tartalmát; <i>elmondja</i>, miről szólnak; <i>eldönti</i>, miről és kinek szólnak ezek a médiaszövegek; <i>megmagyarázza</i> milyen verbális és nonverbális információkat tartalmaznak; <i>kifejezi</i> véleményét a média termék formájáról és tartalmáról; <i>létrehoz</i> egyszerű média termékeket (levél, SMS, közlemény, fotó, kollázs stb.) mások segítségével.</p>	<p>Ismerkedés a média fogalmával, média termékekkel való munka. Internet (általános tudnivalók a virtuális beszélgetésről, illemszabályairól, veszélyeiről). Számítógépes játékok, mint a tanulás forrásai, fejlesztés és pihenés. Hatásai az egészségre. Reklámok (a reklámok hatásai az emberek viselkedésére, reklám a médiában, hogyan kerüljük el a nem kívánt reklámok megjelenését).</p>

	<p>A médiászövegek tartalma és formája (ezek hatása a személyiség fejlődésére (szín, zene, animációs mesefilmek), zene a reklámokban.</p>
<p>«Felfedezzük a nyelvtani jelenségeket» tematikai egység</p>	
<p>A tanuló: <i>kísérletezget</i> a szavakkal: változtat, hozzáad, elvesz egy betűt, egy szótagot úgy, hogy új szó jöjjön létre; <i>helyesen hangsúlyozza</i> a szavakat; <i>elválasztja</i> a szavakat; <i>ismeri és tudja</i> a magyar ábécét. <i>betűrendbe rak</i> 5-6 szót, figyelembe véve a kezdőbetűt; a betűrendre támaszkodik a szótárral való munka során; <i>felismeri</i> a rokon- és ellentétes értelmű szavakat; <i>megkülönbözteti</i> az egyenes és átvitt értelmű szavakat; <i>igyekszik megmagyarázni</i> a többjelentésű szavak jelentésbeli különbségeit; 2 csoportra osztja a szavakat jelentésük szerint; kiegészíti az egyes csoportokat 2-3 szóval; értelemszerűen használja a mindennapi beszédben a különböző lexikai csoportba tartozó szavakat; <i>megkülönbözteti</i> a tárgyakat jelentő, tulajdonságokat jelentő, cselekvést jelentő, a tárgyak mennyiségét jelentő szavakat; <i>önállóan keres</i> 4-5 szót, melyek ki? mi? kik? mik? milyen? milyenek? mit csinál? mit csinálnak? hány? kérdésre felelnek; csoportosítja a szavakat jelentésük és a hozzájuk feltett kérdések szerint (szófajok szerint); <i>különbséget tesz</i> a ki? és a mi? kérdésre felelő szavak között; helyesen használja a nagy/kis betűt a tulajdonnevekben/köznevekben; <i>használja</i> a főnevet egyes, többes számban (egy-sok); <i>felismeri</i> a milyen? kérdésre felelő szavakat mondatokban, illetve szövegben; szókapcsolatokat alkot főnév és melléknév felhasználásával; a megadott főnévhez a megfelelő tulajdonságot párosítja;</p>	<p>A szavak felépítésének, jelentésének megfigyelése, a hangok helyes kiejtése.</p> <p>Használja a szótagoás szabályait.</p> <p>Az ábécé használata.</p> <p>A szavak lexikai jelentésének megfigyelése. A nyelv lexikai gazdaságának használata a mindennapi beszédben.</p> <p>Szavak megfigyelése, melyek tárgyakat, tulajdonságokat, cselekvést és a tárgyak mennyiségét jelölik.</p> <p>A főnév szerepének megfigyelése a beszédben és annak felhasználása saját gondolatainak kifejezésére.</p> <p>A melléknév kifejező eszközeinek megfigyelése és azok felhasználása beszédünkben.</p>

<p><i>felismeri</i> a cselekvést jelentő szavakat, kérdéseket tesz fel hozzájuk; önállóan keres igéket saját gondolatainak kifejezéséhez; megkülönbözteti a tárgyak mennyiségét kifejező szavakat, kérdéseket tesz fel hozzájuk; mennyi?; szókapcsolatokat alkot számnév és főnév felhasználásával; <i>felismeri</i> a mondatokban a kötőszavakat; <i>megmagyarázza</i> a mondatok szerepét a beszélő szándéka szerint; <i>helyes hanglejtéssel mondja</i> a kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokat; írásban helyesen használja a mondatvégi írásjeleket; <i>bővíti</i> a mondatot a kérdésnek megfelelően; mondatokat alkot kép, illetve megadott téma alapján; <i>felismeri</i> a szöveg típusait; <i>megkülönbözteti</i> az elbeszélő és leíró szöveget, <i>megmagyarázza</i> azok rendeltetését; címet választ a szöveghez; <i>kijelöli</i> a szöveg bevezető, fő és befejező részét; <i>megmagyarázza</i> a szöveg kifejező eszközeit; <i>összeállít</i> és leír egy rövid (3-4 mondatos) szöveget illusztráció, képsorozat illetve élmény alapján; bekezdéseket alkalmaz a szöveg leírásakor; <i>felhasznál</i> névmásokat, határozószókat odaillő szinonimakkal (kifejezések használata nélkül) a szövegben a mondatok kapcsolata céljából; <i>ellenőrzi</i> és javítja saját szövegeit, lexikai ismétlések elkerülése végett.</p>	<p>Az igék szerepének megfigyelése a beszédben és azok alkalmazása mondanivalónk kifejezésében.</p> <p>Megfigyelni a számneveket és azok használatát a beszédben.</p> <p>Megfigyelni a kötőszavak jelentését a beszédben és azok felhasználást a szavak mondatba fűzésénél.</p> <p>Mondatok megfigyelése és alkotása. Kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító és óhajtó mondat.</p> <p>Szöveg megfigyelése és összeállítása.</p> <p>Szövegszerkesztés fejlesztése.</p>
---	--

(Derzsavnij sztandart, 2020)

Ajánlott weboldalak

A melléklet egy összefoglalást tartalmaz a dolgozatomban ajánlott, fejlesztő feladatokat, fejlesztés szempontjából fontos írásokat tartalmazó weboldalokról. Ajánlom szülőknek, pedagógusoknak, érdeklődőknek.

www.abece.hu

www.aranyfa.hu

www.csodaceruza.com

www.diszlexia.hu

www.fazekas.hu/szakportalok/

www.felismeres.hu

www.hunra.hu

www.logopedia.hu

www.oki.hu

www.tanarakademia.hu

www.tudatoszulo.hu

www.varazsbetu.hu

További ajánlások:

www.fejlesztok.hu

www.egyszervolt.hu

www.olvasnijo.hu

www.keszsegfejleszttes.lap.hu

www.osztalyfonok.hu

Szövegértési feladatlap

4. osztály

Név: _____

Dátum: _____

Elért pontszám: _____

Mit fedezett fel Röntgen?

1895-ben Wilhelm (Vilhelm) Röntgen német tudós felfedezte a később róla elnevezett sugarakat.

A röntgensugarak áthatolnak az izmokon és más lágy szöveteken, a csontok képét azonban kirajzolják egy, a test mögött elhelyezett különleges fotólemezen. X sugaraknak nevezte el őket. Röntgen munkája alapján Marie Curie (Mári Küri) folytatta a kutatást. Az erős röntgensugárzás károsítja az élő szöveteket, ezért a korszerű berendezések alacsony sugármennyiséggel dolgoznak.

A röntgensugarak káros hatását minimálisra csökkentették. Ezért az átvilágító ernyő ólomüvegből készül, körülötte ólomlapokat helyeznek el. Az orvost is ólomlemezek védik, vizsgálatoknál ólomkötény, ólomkesztyű áll rendelkezésükre. Rendszeresen mérik a sugárzás mennyiségét, amelyeknek felső határát szigorú előírás szabályozza.

Röntgen nagy jelentőségű felfedezéséért elsőként kapott fizikai Nobel-díjat.

1. Válaszolj a címben feltett kérdésre a szöveg alapján! *1/ __ pont*

.....

2. Hogyan nevezte el Röntgen a felfedezést? *1/ __ pont*

.....

3. Keretezd be a szövegben azt a részt, amelyben az X sugarak lényeges tulajdonságairól olvashatsz! *1/ __ pont*

4. Miért volt korszakalkotó ez a felfedezés? Húzd alá a legpontosabb választ!

1/ __ pont

- A röntgensugarak áthatolnak az emberi testen.
- Ma már meg tudják röntgenezni az embereket.
- A röntgengép segítségével észreveszik és gyógyítani tudják a rejtett betegségeket is.

5. Karikázd be a helyes válasz betűjét! 1/ __ pont

A röntgensugarak felfedezése a században történt.

A) 18. B) 20. C) 17. D) 19.

6. Írd le annak a tudós nőnek a nevét, aki Röntgen munkáját folytatta! 1/ __ pont

.....

7. Fogalmazd meg tömören Röntgen német tudós felfedezésének lényegét! 1/ __ pont

.....

.....

.....

8. Sorold fel a röntgensugarak előnyeit: 2/ __ pont

.....

hátrányait:

.....

9. Hogyan lehet védekezni az erős sugárzás ellen? 3/ __ pont

.....

.....

Szövegértési feladatlap

4. osztály

Név: _____

Dátum: _____

Elért pontszám: _____

Móra Ferenc: A cinegefészek

Biz az régen volt, mikor én életemben először álmodtam sarkantyús csizmával, de még most is sírhatnékom van, ha rá gondolok, hogy milyen rossz volt abból a gyönyörű álomból fölébredni.

Hullott a könnyem, mint a záporosó, és szegény szülém még friss lángossal se tudta elállítani.

- Hej, édesanyám - szóltam hozzá -, ha énnekem sarkantyús csizmám volna!

Édesapám éppen akkor lépett be a szobába. Nyakában volt a csíkos tarisznya, vállán a nyitó kapa, indulóban volt a szőlőbe.

- No, gyerekem, jössz-e velem hernyót szedni? - kérdezte tőlem.

Nem szóltam semmit, édesszülém felelt helyettem:

- Nem szeret ez már menni sehová, csak ahol sarkantyús csizma terem.

- No, az pedig éppen a szőlőben terem - mondta komolyan édesapám.

De már akkor fogtam is a kezét, húztam is kifelé az ajtón, hogy el ne vigye valaki a sarkantyús csizmámat, mire kiérünk.

Én egy nyúlgrással előbb kiértem, mint apám. Kíváncsian néztem körül. A venyigék még aludtak a homok alatt, de a barackfák már fölébredtek, föl is öltöztek menyasszonyruhába.

Jókedvű méhikék zümmögtek a virágokon. Hanem sarkantyús csizmát nem láttam sehol.

Szaladtam is gyanakodva apámhoz.

- Apám, melyik fa termi a sarkantyús csizmát?

- Mindjárt, gyerekem, mindjárt - mosolygott, azzal lerakta holmiját a nagy eperfa árnyékába, és megfogta a kezem. - No, gyere velem!

Kimentünk a szőlő végére: ott megálltunk a körtefa alatt. Telis-teli volt az fakadó bimbóval, mint csillaggal a Tejút.

- Látod-e ott azt a cinegefészket? - mutatott föl apám a fa tetejére.

- Látom.

- No, hát abban van a te sarkantyús csizmád.

Ránéztem apámra. Tudtam, hogy amit ő mond, az olyan igaz, mint a nap az égen. Mégis elszomorodtam egy kicsit.

- De nekem nem cinegének való csizma kellene ám!

- Nem is az lesz az, fiam - ütött a vállamra apám. - Igazi legénynek való csizma lesz. Csukaorrú, magas sarkú, csikorgós talpú.

- Sarkantyú is lesz rajta?

- Arannyal futtatott rézsarkantyú.

- Nini, hiszen belenézhetek én abba a fészekbe!

Hittem is, nem is, de nem szólhattam többet. Apám elment megkerülni a szőlőt, a cinegevarga meg abban a pillanatban röppent ki a fészekből. Néztam utána, szerettem volna megszólítani, de aztán jobbat gondoltam.

Másztam föl, mint a mókus, de majd leszédültem, ahogy belenéztem a takaros kis fészekbe. Négy icipici tojásnál egyéb nem volt benne.

"Ez egyszer áprilist járatott velem apám" - gondoltam magamban. Elfutott a pulykaméreg, belemarkoltam a fészekbe, kiszedtem a tojásokat, s egyenként a fához vertem őket.

Épp az utolsó tojásukat loccsantottam szét, mikor nagy lelkesedve odafutott apám.

- Vigyázz, te, kárt ne tégy a fészekben!

Egy kicsit ijedten huppantam le a fáról.

- A fészekben nem tettem kárt, csak a tojásokat törtem szét.

- No, oda is van akkor a sarkantyús csizma - csóválta meg apám a fejét. - Hány tojás volt?

- Négy.

- Abból lett volna négy cinegefű. Az mind megevett volna naponként ötven-ötven hernyót. Tudod-e, hány hernyó az?

Nagy nehezen kiszámítottam, hogy az mindennap kétszáz hernyó.

- A fiókákat az anyjuk körülbelül harminc napig etette volna. Tudod-e, mennyi az a harmincszor kétszáz hernyó?

Én csak annyit tudtam, hogy az sok. Apám kiszámította, hogy a harmincszor kétszáz hernyó hatezer hernyó.

- No, ezek már nem esznek meg egy hernyót se - néztem föl egy kicsit elszomorodva a fára.

- Majd esznek őhelyettük a hernyók. Tudod-e, mit esznek?

- Gyümölcsfavirágot.

- Mégpedig minden hernyó mindennap egy virágot - számított tovább édesapám. - Hatezer hernyó hatezer virágot. Harminc nap alatt száznyolcvanezer virágot. Alma, körte, cseresznye

lett volna abból. Almából, körtéből, cseresznyéből, barackból kiárultuk volna a sarkantyús csizmára valót.

Ebben a percben hazaérkezett a cinegemadár. Sose felejttem el jajveszékelését a kifosztott fészek körül. Szívszaggató sírása ma is fülemben cseng. S ma is jobban fáj a szívemnek, mint az, hogy akkor egyszer lett volna sarkantyús csizmám az életben, azt is megették a hernyók.

1. Ki a történet főszereplője? **1/ __ pont**

.....

2. Húzd alá a kérdésekre a helyes választ! **6/ __ pont**

Mire vágyott a kisfiú?

- A) *szép ruhára* B) *focilabdára* C) *sarkantyús csizmára*

Mivel próbálta vigasztalni az édesanyja?

- A) *friss lángossal* B) *csokoládéval* C) *süteménnyel*

Hol álltak a szőlőben?

- A) *egy bokor mellett* B) *cseresznyefánál* C) *körtefa alatt*

Mit talált a kisfiú a fészekben?

- A) *kismadarat* B) *négy tojást* C) *kavicsokat*

Mit esznek a hernyók?

- A) *gyümölcsfavirágot* B) *falevelet* C) *fűszálat*

Miért nem teljesült a kisfiú vágya?

- A) *elfogyott a boltban* B) *összetörte a tojásokat* C) *elvesztette a rávaló pénzt*

3. Írj mindegyik szereplő neve elé egy-egy tulajdonságot jelölő szót! **3/ __ pont**

..... gyerek

..... anya

..... apa

4. Egészítsd ki a hasonlatokat! **3/ __ pont**

Hullott a könnyem,

.....

Telis-tele volt az fakadó bimbóval,

.....

Másztam föl,

.....

5. Keresd a szövegben és írd a kifejezések mellé, hogyan fogalmazta meg ezeket az író! *4/ __pont*

lepottyantam a fáról:

.....

kirabolt fészek:

.....

ingatta a fejét:

.....

édesanyám:

.....

6. Keretezd be azt a részt, amelyből megtudjuk, hogy mit csinált a cinegemadár a kifosztott fészek láttán! *1/ __pont*

7. Jelöld csillaggal a szövegben azt a mondatot, amiből kiderül, hogy az író örökre szégyellni fogja tettét! *1/ __pont*

8. Egészítsd ki a vázlatot! *2/ __pont*

A) A kisfiú vágyakozása

B) Az édesapa ígérete

C)

D).....

9. Ért –e már téged veszteség? Hogyan viselkedtél? *3/ __pont*

.....

.....

.....

Szövegértési feladatlap
Mit fedezett fel Röntgen?

Javítási útmutató

1. A később róla elnevezett sugarakat. Összesen: 1 pont

2. X-sugaraknak nevezte Összesen: 1 pont

3. A bekeretezett szövegrész határai: „E sugarak áthatolnak az izmok és más lágy szöveteken, különleges fotólemezen. Összesen: 1 pont

4. A röntgengép segítségével észreveszik és gyógyítani tudják a rejtett betegségeket is. Összesen: 1 pont

5. D Összesen: 1 pont

6. Marie Curie Összesen: 1 pont

7. Röntgen olyan sugarakat fedezett fel, amelyek segítségével át lehet világítani az emberi testet. Időben megtalálhatják a rejtett betegségeket is, ezeket gyógyítani tudják. Összesen: 1 pont

8. Előnyei: segítségével megállapíthatók a betegségek Elemenként: 1 pont
Hátrányai: nagy mennyiségben káros az egészségre Összesen: 2 pont

9. Ólomlemezek, ólomkesztyű, ólomkötény Elemenként: 1 pont
Összesen: 3 pont

Szövegértési feladatlap
Móra Ferenc: A cinegefészek
Javítási útmutató

1. A gyermek Móra Ferenc	Összesen: 1 pont
2. A megoldások betűjelei a feladat sorrendjében:
C) A) C) B) A) B)	Elemenként: 1 pont
Összesen: 6 pont
3. Pl. kíváncsi/haszontalan/oktondi/tudatlan
türelmetlen gyerek/jószívű anya
dolgos/tapasztalt/türelmes/bölcs apa	Elemenként: 1 pont
Összesen: 3 pont
4. Hullott a könnyem, mint a záporosó.
Telis-tele volt az fakadó bimbóval, mint Csillaggal a Tejút
Máztam föl, mint a mókus	Elemenként: 1 pont
Összesen: 3 pont
5. lepottyant a fáról= lehuppant a fáról
kirabolt fészek=kifosztott fészek
ingatta a fejét=csóválta a fejét
édesanyám=szülém	Elemenként: 1 pont
Összesen: 4 pont
6. Bekeretezett rész határai: „Ebben a percben.... fáj a szívemnek.”	Összesen: 1 pont
7. A csillaggal jelölt mondat: „S ma is jobban fáj a szívemnek, mint az, hogy egyszer lett volna sarkantyús csizmám az életbe, azt is megették a hernyók.”	Összesen: 1 pont
8. Pl. C) A fészek kifosztása/A tojások összetörése
D) Oda a sarkantyús csizma!	Elemenként: 1 pont
Összesen: 2 pont
9. A válasz tartalma teljesen szubjektív. A feladat értékelésénél a pontos, értelmesen megfogalmazott gondolatot kell értékelni.	Összesen: 3 pont

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra: Az olvasóképesség szerveződése (Nagy, 2004:19; saját szerkesztés).....	10
2. ábra: A szövegértés modellje (A. Jászó, 2006:120, 2008:83; saját szerkesztés)	24
3. ábra: Mit fedezett fel Röntgen? – ismerettartalmú szöveg eredményeinek grafikus ábrázolása (saját szerkesztés).....	35-37
4. ábra: Móra Ferenc: A cinegefészek – szépirodalmi szövegfeldolgozás eredményeinek grafikus ábrázolása (saját szerkesztés).....	39-40

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Mit fedezett fel Röntgen? – ismerettartalmú szöveg eredményeinek bemutatása (saját szerkesztés)	34-35
2. táblázat: Móra Ferenc: A cinegefészek – szépirodalmi szövegfeldolgozás eredményeinek bemutatása (saját szerkesztés)	37-38

Beleegyező nyilatkozat

Alulírott Korpos András, a Nevetlenfalui Középiskola igazgatója és Töröt Adél, a 4. osztály osztályfőnöke hozzájárulok, hogy az osztályban lévő gyerekek részt vegyenek Pados Erika, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola IV. évfolyamos tanító levelező szakos hallgató által végzett szövegértési felmérés elvégzésében. Az elvégzett felmérés a szakdolgozat megírásához szükséges, a kapott eredmények anonim módon lesznek feldolgozva.

Nevetlenfalu, 2021. december 21.

Igazgató:

A. Korpos

Osztályfőnök:

Adél Töröt

Beleegyző nyilatkozat

Alulírott Tóth Edit, a Horváth Anna Gimnázium igazgatója és Katko Éva, a 4. osztály osztályfőnöke hozzájárulok, hogy az osztályban lévő gyerekek részt vegyenek Pados Erika, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola IV. évfolyamos tanító levelező szakos hallgató által végzett szövegértési felmérés elvégzésében. Az elvégzett felmérés a szakdolgozat megírásához szükséges, a kapott eredmények anonim módon lesznek feldolgozva.

Beregszász, 2021. december 21.

Igazgató:

Osztályfőnök:

Завідувачу кафедри

Біда Олені Анатоліївни

доктору пед. наук, професору

здобувача вищої освіти

Подош Еріки Золтанівни

студентки IV-го курсу,

ОП 013 Початкова освіта, бакалавр

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в Закарпатському угорському інституті імені Ф. Ракоці II» від «30» серпня 2019 року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту і застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів/ідентичності/ схожості в роботах здобувачів вищої освіти повідомлений(а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в Базі даних Інституту. Також надаю ЗУІ право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в Системі виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які завантажувалися/завантажуються для перевірки Системою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості та користувачами, які мають доступ до цієї Системи, виключно в обмежених цілях для виявлення плагіату в текстах робіт.

Робота для перевірки Інституту надається в друкованому та електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

31.05.2022.

Дата

Pados

Підпис

Bida Olena

tanszékvezetőnek

Pados Erika,

IV. évfolyamos levelező tagozatos

tanító szakos hallgatótól

NYILATKOZAT

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2019. augusztus 30-án kelt tudományetikai szabályzatának pontjaival, amelyek szerint plágium felfedezése esetén a diplomamunka nincs védéshez engedve, megismerkedtem.

Tájékoztatást kaptam a plágiumszűrő rendszer használatáról, hozzájárulok a munkám ellenőrzéséhez és tárolásához az intézményi adatbázisban. Felhatalmazom az intézményt, hogy a munkámat ellenőrzés után felhasználhassák a plágiumszűrő program működésénél a további munkák ellenőrzésének folyamatában.

A munkát ellenőrzés céljából elektronikusan és nyomtatott formában is benyújtottam az intézménynek. Munkám elektronikus változata azonos a nyomtatott példánnyal.

2022.05.31.

Dátum

Pados

Aláírás

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

Дата перевірки:
19.05.2022 20:44:32 EEST

Дата звіту:
19.05.2022 20:47:13 EEST

ID перевірки:
1011257487

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100006701

Назва документа: Pados Erika

Кількість сторінок: 42 Кількість слів: 10933 Кількість символів: 88381 Розмір файлу: 1.15 MB ID файлу: 1011147564

10.7% Схожість

Найбільша схожість: 1.8% з Інтернет-джерелом (<https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkkek.php?id=197>)

10.3% Джерела з Інтернету

130

Сторінка 44

1.64% Джерела з Бібліотеки

8

Сторінка 45

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1